

JU NATURA
SLAVONICA

**PLAN UPRAVLJANJA
PODRUČJEM EKOLOŠKE
MREŽE PRIČAC – LUŽANI,
VLAKANAC – RADINJE TE
DAVOR – LIVADE**

2024. – 2033.

**PU
8021**

Plan upravljanja područjima ekološke mreže Pričac – Lužani, Vlakanac – Radinje te Davor – livade (PU 8021)

Slavonski Brod, 22. svibnja 2023. godine

Razvoj okvira za
upravljanje ekološkom
mrežom NATURA 2000

NATURA 2000

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

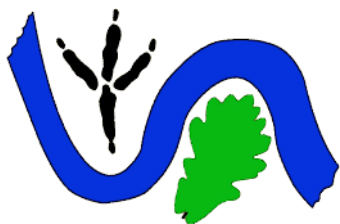

Europska unija
Zajedno do fondova EU

IMPRESSUM

Naziv projekta	Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000
Oznaka projekta	KK.06.5.2.03.0001
Element projekta	E1 – Planiranje upravljanja ekološkom mrežom Natura 2000
Projektna aktivnost/podaktivnost	A 1.1. Izrada konačnih nacрта PU kroz participativni proces planiranja i izrada nacрта programa zaštite šuma
Ugovor	Ugovor o javnoj nabavi pružanja usluge „Usluga izrade planova upravljanja područjima ekološke mreže Natura 2000 i zaštićenim područjima – Grupa 2.: izrada planova upravljanja iz Skupine 2. Evidencijski broj nabave 805/02-19/15JN
Dokument:	Plan upravljanja područjima ekološke mreže Pričac – Lužani, Vlakanac – Radinje te Davor – livade (PU 8021)
Naručitelj:	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Radnička cesta 80 HR - 10000 Zagreb
Izvršitelj:	Particip GmbH Merzhauser Str. 183 Njemačka - 79100 Freiburg

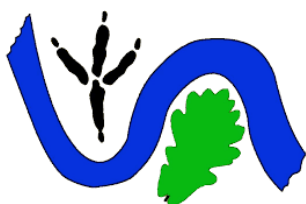
Nositelj izrade Plana upravljanja

**Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode
Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica**

Petra Krešimira IV. br. 1
Slavonski Brod
35000 Hrvatska

Izrađivači Plana upravljanja (članovi Radne skupine za izradu Plana)

**Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode
Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica**

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo gospodarstva
i održivog razvoja

**Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Republike
Hrvatske**

Zavod za zaštitu okoliša i prirode
Uprava za zaštitu prirode

Jedinica za provedbu projekta – WYG savjetovanje d.o.o.

Particip GmbH

SADRŽAJ

PREGOVOR	1
1. UVOD I KONTEKST.....	2
1.1. Svrha plana upravljanja.....	2
1.2. Područja obuhvaćena planom upravljanja	2
1.2.1. Ekološka mreža Natura 2000	3
1.2.2. Ciljne vrste i stanišni tipovi	3
1.3. Javna ustanova nadležna za upravljanje područjem	4
2. PROCES IZRADE PLANA UPRAVLJANJA I UKLJUČIVANJE DIONIKA.....	6
3. OBILJEŽJA PODRUČJA	7
3.1. Smještaj područja i naseljenost	7
3.1.1. Geografski i administrativni položaj.....	7
3.1.2. Stanovništvo.....	7
3.2. Krajobraz	8
3.3. Klima	8
3.4. Georaznolikost	8
3.4.1. Geologija i geomorfologija	8
3.4.2. Hidrologija.....	9
3.4.3. Pedologija.....	11
3.5. Bioraznolikost.....	11
3.5.1. Vodena staništa i vezane vrste	12
3.5.2. Travnjaci i vezane vrste.....	15
3.5.3. Šumske čistine i rubovi te grmolike rubne površine i vezane vrsta	17
3.6. Kulturne vrijednosti	17
3.7. Glavne gospodarske djelatnosti i korištenje područja	17
3.7.1. Šumarstvo	18
3.7.2. Poljoprivreda.....	19
3.7.3. Vodno gospodarstvo	21
3.7.4. Ostale djelatnosti.....	21
3.8. Uloga JU Natura Slavonica u razvoju područja	21
4. UPRAVLJANJE	22
4.1. Vizija.....	22
4.2. Tema A. Očuvanje prirodnih vrijednosti i održivo korištenje	22
4.2.1. Evaluacija stanja	22
4.2.2. Ciljevi i pokazatelji postizanja ciljeva.....	24
4.2.3. Aktivnosti teme A	26
4.3. Tema B. Suradnja s lokalnom zajednicom i edukacija	33
4.3.1. Evaluacija stanja	33
4.3.2. Ciljevi i pokazatelji postizanja ciljeva.....	34
4.3.3. Aktivnosti teme B	35
4.4. Tema C. Razvoj kapaciteta JU potrebnih za upravljanje područjem.....	37
4.4.1. Evaluacija stanja	37
4.4.2. Ciljevi i pokazatelji postizanja ciljeva.....	38
4.4.3. Aktivnosti teme C	39
4.5. Relacijske tablice između ciljeva, mjera očuvanja i aktivnosti upravljanja	41

5. LITERATURA	43
---------------------	----

POPIS TABLICA

Tablica 1. Područja obuhvaćena Planom upravljanja (PU 8021).....	2
Tablica 2. Ciljni stanišni tipovi i ciljne vrste na POVS HR2001288 Pričac – Lužani, HR2001379 Vlakanc – Radinje i HR2001289 Davor – livade	4
Tablica 3. Potencijalna područja poplavnih nizina za obnovu i njihove ocjene na PEM Pričac – Lužani, Vlakanc – Radinje i Davor – livade	10
Tablica 4. Pokrov i namjena korištenja zemljišta područja PU 8021	18

POPIS SLIKA

Slika 1. Područja EM obuhvaćena PU 8021	3
Slika 2. Shematski prikaz unutarnjeg ustrojstva JU Natura Slavonica s brojem zaposlenih	5
Slika 3. Prva dionička radionica za izradu PU 8021 održana u Novoj Kapeli	6
Slika 4. Geografski i administrativni položaj područja u obuhvatu PU	7
Slika 5. Vodna tijela područja obuhvaćenog PU 8021	9
Slika 6. Vodna tijela područja obuhvaćenog PU 8021 prema ocjeni ekološkog stanja	10
Slika 7. Prikaz udjela stanišnih tipova zastupljenih na području obuhvaćenom PU 8021 prema NKS-u.....	11
Slika 8. Karta staništa prema NKS-u za područje obuhvaćeno PU 8021	12
Slika 9. PEM Vlakanc.....	13
Slika 10. Rasprostranjenost ciljnog stanišnog tipa (3150) Prirodne eutrofne vode s vegetacijom Hydrocharition ili Magnopotamion na području obuhvaćenom PU 8021	13
Slika 11. Rasprostranjenost vrste veliki tresetar (Leucorrhinia pectoralis) na području EM Vlakanc – Radinje .	14
Slika 12. Četvorolisna raznorotka (Marsilea quadrifolia) zabilježena na POVS-a Pričac – Lužani	15
Slika 13. Mozaična staništa pogoduju ciljnim vrstama leptira, POVS-a Pričac – Lužani).....	16
Slika 14. Pokrov i namjena korištenja zemljišta na području EM Pričac – Lužani, Vlakanc – Radinje te Davor – livade	18
Slika 15. Vlasnička struktura šuma na području obuhvaćenom PU 021	19
Slika 16. Ispaša stoke suzbija strane invazivne biljne vrste na POVS-u Davor – livade	20
Slika 17. Stoka koja održava travnjake područja PU	20
Slika 18. Lokaliteti na PEM Pričac - Ližani i Davor livade obuhvaćeni Smart projektom za ciljne vrste leptira ...	24
Naslovna slika: POVS Pričac – Lužani (Izvor: Fotoarhiva Particip-a, foto: Josip Komljenović)	

POPIS PRILOGA

Prilog 1. Popis dionika koji su se do sada uključili u izradu Plana upravljanja PEM-a Vlakanc – Radinje, Pričac – Lužani te Davor – livade (PU 8021).....	45
---	----

POPIS KRATICA

ARKOD	Sustav identifikacije zemljišnih parcela
APPRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
BED	Brodsko ekološko društvo
BPŽ	Brodsko-posavska županija
CTR	Centar za razvoj Brodsko-posavske županije
DGU	Državna geodetska uprava Republike Hrvatske
DZS	Državni zavod za statistiku
EM	Ekološka mreža Natura 2000
EU	Europska unija
FSC	Vijeće za nadzor šuma (eng. <i>The Forest Stewardship Council</i>)
DGU	Državna geodetska uprava
GIS	Geografski informacijski sustav
GJ	Gospodarska jedinica
GPS	Globalni položajni sustav (eng. <i>Global Positioning System</i>)
HEP	Hrvatska elektroprivreda
HŠ	Hrvatske šume
HŠD	Hrvatsko šumarsko društvo
HV	Hrvatske vode
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JU	Javna ustanova
JU Natura Slavonica	Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica
LAG	Lokalna akcijska grupa
MINGOR	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske
m.n.v.	metar nadmorske visine
NKS	Nacionalna klasifikacija staništa Republike Hrvatske
NN	Narodne novine
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
PEM	Područje ekološke mreže
POVS	Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove
PU	Plan upravljanja
PU 8021	Plan upravljanja područjem ekološke mreže Pričac – Lužani, Vlakanac – Radinje te Davor – livade
RH	Republika Hrvatska
ŠRU	Športska ribolovna udruga
TZ	Turistička zajednica
ZZOP	Zavod za zaštitu okoliša i prirode
ZZP	Zakon o zaštiti prirode
UZP	Uprava za zaštitu prirode

PREDGOVOR

Pred vama je Plan upravljanja područjima ekološke mreže Pričac – Lužani (HR2001288), Vlakanac – Radinje (HR2001379) i Davor – livade (HR2001289). Ovo je strateški planski dokument Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica (JU Natura Slavonica), kojim se utvrđuje stanje područja ekološke mreže te definiraju ciljevi upravljanja, aktivnosti za postizanje ciljeva i pokazatelji provedbe plana. Sukladno Zakonu o zaštiti prirode (NN br. 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), plan upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže donosi se za razdoblje od deset godina, uz mogućnost izmjene/nadopune nakon pet godina.

Proces izrade plana utemeljen je na Smjernicama za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže (MINGOR, 2020) te se radi na participativan način, uz uključivanje dionika. Plan upravljanja izrađen je u sklopu projekta „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000”, a Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske (MINGOR), kao Naručitelj Projekta, osiguralo je korištenje bespovratnih sredstava EU. Ovaj PU izradila je JU Natura Slavonica, a sudjelovali su , MINGOR-a te ostali dionici relevantni za ovo područje.

Ovaj Plan upravljanja strukturiran je kroz četiri glavne cjeline: uvodni dio, opis procesa planiranja i uključivanja dionika, opis vrijednosti područja obuhvaćenog Planom i upravljački dio. Upravljački dio sadrži viziju, ciljeve upravljanja, evaluacije stanja, aktivnosti po temama upravljanja te relacijske tablice između ciljeva i mjera očuvanja i aktivnosti upravljanja. Uz ova četiri glavna dijela Plan sadrži i priloge u kojima su objedinjene dodatne informacije o pojedinim temama važne za cjelovitije razumijevanje navedenog teksta.

1. UVOD I KONTEKST

1.1. Svrha plana upravljanja

Sukladno ZZP-u, Plan upravljanja obavezni je dokument upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže (EM) Natura 2000 te se donosi za razdoblje od 10 godina. PU-om se nastoji na jednom mjestu sažeto i jasno prikazati sve glavne informacije o području, participativnim procesom utvrđeni stavovi i područja djelovanja, definirana kroz ciljeve i aktivnosti koje usmjeravaju upravljanje područjima i resursima Javne ustanove.

U prvom redu, PU pomaže Javnoj ustanovi da dugoročno i učinkovito upravlja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže. Predstavlja javni dokument koji je dostupan svima, točnije omogućuje svim dionicima i zainteresiranoj javnosti praćenje djelovanja JU i uključivanje vlastitim angažmanom, gdje je to moguće, u upravljanje područjima u obuhvatu navedenog PU-a. Na taj način dionici i zainteresirana javnost doprinose očuvanju vrijednosti područja.

Upravljanje područjima EM Pričac – Lužani, Vlakanac – Radinje te Davor – livade razrađeno je kroz tri glavne teme za koje su napravljene evaluacije stanja glavnih obilježja i definirani opći i posebni ciljevi te aktivnosti grupirane po podtemama. Za svaku planiranu aktivnost navedeni su: prioritet provedbe¹, planirano razdoblje provedbe, očekivana suradnja u provedbi s vanjskim suradnicima i institucijama te procijenjeni okvirni troškovi provedbe.

Vizija i opći ciljevi postavljeni su za razdoblje trajanja PU 8021, uz pretpostavku da neće doći do izvanrednih okolnosti koje bi uzrokovale značajne promjene konteksta upravljanja ili obilježja područja koje trenutno nije moguće predvidjeti. Posebni ciljevi i njihovi pokazatelji također su postavljeni za razdoblje od 10 godina. Vrijeme provedbe aktivnosti određeno je tabličnim prikazom koji je naveden za svaku aktivnost. PU se odnosi na razdoblje provedbe od 2024. do 2033. godine.

Plan upravljanja se razrađuje i provodi kroz godišnje programe zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja. Oba ova dokumenta donosi Upravno vijeće Javne ustanove. MINGOR – ZZOP daje mišljenje na oba dokumenta, dok se PU donosi uz suglasnost MINGOR – UZP.

Planom upravljanja osigurava se kontinuitet upravljanja i mogućnost praćenja njegove uspješnosti i učinkovitosti, a godišnjim programima redovna periodička prilagodba upravljanja utemeljena na potrebama ustanovljenim praćenjem stanja. Usvajanjem PU, on postaje službeni dokument JU, a aktivnosti svih pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju djelatnosti u predmetnom području trebale bi biti usklađene s ciljevima upravljanja utvrđenim Planom.

1.2. Područja obuhvaćena planom upravljanja

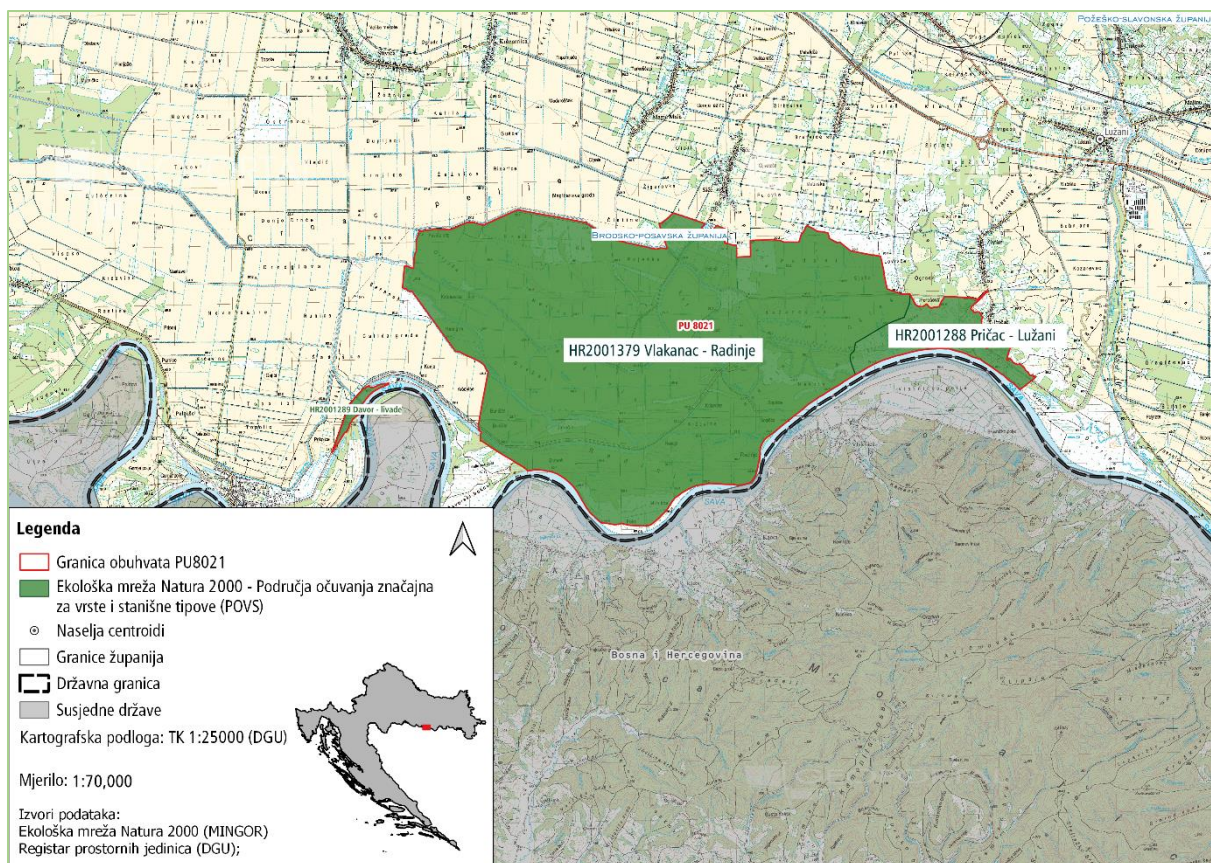
Plan upravljanja pod šifrom PU 8021 obuhvaća 3 područja ekološke mreže značajna za očuvanje vrsta i stanišnih tipova: HR2001288 Pričac – Lužani, HR2001379 Vlakanac – Radinje i HR2001289 Davor – livade (Tablica 1., Slika 1.).

Tablica 1. Područja obuhvaćena Planom upravljanja (PU 8021)

Tip područja EM	Šifra područja EM	Naziv područja EM	Površina [ha]	Akt o proglašenju
POVS	HR2001288	Pričac – Lužani	196,95	Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže, NN 80/2019.
	HR2001379	Vlakanac – Radinje	2.922,94	
	HR2001289	Davor – livade	17,52	

Izvor: ZZOP, MINGOR, web portal, 2021

1 Sukladno Smjernicama za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže (MINGOR, 2020), korištena je podjela na 3 razine prioriteta za provedbu aktivnosti.

Slika 1. Područja EM obuhvaćena PU 8021
(Izvori: ZZOP, MINGOR, web portal, 2021; DGU, 2021)

1.2.1. Ekološka mreža Natura 2000

Ekološka mreža Natura 2000 koherentna je europska ekološka mreža sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju, a omogućuje očuvanje ili, kada je to potrebno, povrat u povoljno stanje očuvanja određenih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta u njihovom prirodnom području rasprostranjenosti. Ekološka mreža Republike Hrvatske proglašena je Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže, NN 80/19, a njenim proglašenjem u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene su direktive Europske unije, točnije Direktiva o pticama i Direktiva o staništima.

Ekološka mreža Republike Hrvatske obuhvaća 36,8 % kopnenog teritorija i 9,3 % mora pod nacionalnom jurisdikcijom², a sastoji se od 745 područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove te 38 područja očuvanja značajnih za ptice (MINGOR, web portal, 2022).

Za svako se područje ekološke mreže (PEM) propisuju ciljevi i mjere očuvanja za ciljne vrste i stanišne tipove. Pravilnik o ciljevima i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima EM (NN 25/20, 38/20) propisuje ciljeve i mjere očuvanja za područja očuvanja značajna za ptice. U 2022. godini donesen je i Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže (NN 111/22). Ovaj Pravilnik u svom prilogu trenutno ne pokriva područja ekološke mreže obuhvaćeno ovim PU-om, no on će se sukcesivno nadopunjavati. Propisani ciljevi i mjere ugrađuju se u PU kroz ciljeve i aktivnosti upravljanja, a veza između ciljeva, mjera očuvanja i aktivnosti upravljanja prikazana je u relacijskoj tablici (poglavlje 4.5.). Osim u područjima ekološke mreže, za upravljanje kojima je nadležna JU, propisani ciljevi i mjere ugrađuju se i u sektorske planove gospodarenja prirodnim dobrima, koje provode drugi sektori. Očuvanje PEM-a osigurava se i kroz

² Teritorijalno more i isključivi gospodarski pojas RH.

postupak ocjene prihvatljivosti za EM svih planova, programa i zahvata koji mogu imati značajan negativan utjecaj na ciljeve očuvanja i cjelovitost PEM-a.

1.2.2. Ciljne vrste i stanišni tipovi

Prethodno navedena područja EM obuhvaćena PU 8021 značajna su za ukupno četiri ciljne vrste i jedan stanišni tip, koji su prikazani u Tablica 2.

Tablica 2. Ciljni stanišni tipovi i ciljne vrste na POVS HR2001288 Pričac – Lužani, HR2001379 Vlakanac – Radinje i HR2001289 Davor – livade

IDENTIFIKACIJSKI BROJ PODRUČJA EM →			HR2001288	HR2001379	HR2001289
Staništa	Kod stanišn og tipa	Naziv stanišnog tipa			
Ciljni stanišni tip	3150	Prirodne eutrofne vode s vegetacijom <i>Hydrocharition</i> ili <i>Magnopotamion</i>		✓	
IDENTIFIKACIJSKI BROJ PODRUČJA EM →			HR2001288	HR2001379	HR2001289
Skupina	Kod vrste	Naziv ciljne vrste			
Beskralješnjaci	1065	<i>Euphydryas aurinia</i> (močvarna riđa)	✓		✓
	6169	<i>Euphydryas maturna</i> (mala svibanjska riđa)	✓		
	1042	<i>Leucorrhinia pectoralis</i> (veliki tresetar)		✓	
	1060	<i>Lycaena dispar</i> (kiseličin vatreni plavac)	✓		✓

Izvor: Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže, NN 80/19

Područja EM Pričac – Lužani i Davor – livade značajna su za dvije vrste leptira – močvarna riđa (*Euphydryas aurinia*) i kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*), dok je područje Pričac – Lužani značajno još i za vrstu – mala svibanjska riđa (*Euphydryas maturna*). Područje EM Vlakanac – Radinje značajno je za jednu ciljnu vrstu – vretence veliki tresetar (*Leucorrhinia pectoralis*) te jedan stanišni tip – Prirodne eutrofne vode s vegetacijom *Hydrocharition* ili *Magnopotamion*.

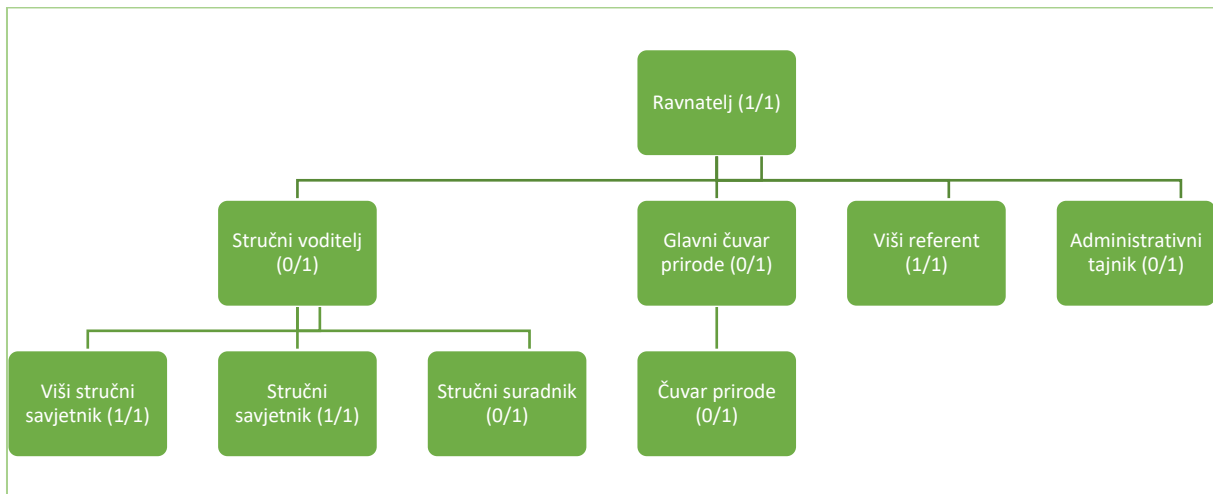
1.3. Javna ustanova nadležna za upravljanje područjem

JU Natura Slavonica, nadležna za upravljanje područjima obuhvaćenim ovim PU-om te time i izradu PU-a, osnovana je odlukom Županijske skupštine BPŽ 2004. godine („Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije” br. 10/04). Sukladno ZZZP-u osnovna djelatnost JU Natura Slavonica je: zaštita, održavanje i promicanje zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanje neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziranje provođenja uvjeta i mjera zaštite prirode na zaštićenom području kojim upravlja te sudjelovanje u prikupljanju podataka u svrhu praćenja očuvanosti prirode.

Pod upravom JU Natura Slavonica je osam zaštićenih područja i 16 područja europske ekološke mreže Natura 2000. Ukupna površina zaštićenih područja pod upravljanjem JU Natura Slavonica iznosi 21.150 ha (10,87 % površine Brodsko-posavske županije). Temeljem Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19), JU Natura Slavonica upravlja područjima Natura 2000 mreže na površini od 60.759 ha (30 % površine Brodsko-posavske županije).

Ustanovom upravlja Upravno vijeće, koje se sastoji od predsjednika i četiri člana. Predsjednika i članove Upravnog vijeća imenuje i razrješuje Županijska skupština Brodsko-posavske županije. Voditelj ustanove koji organizira i vodi poslovanje je ravnatelj. Na temelju Statuta i Pravilnika o

unutarnjem ustrojstvu³, određeno je unutarnje ustrojstvo i djelatnost JU Natura Slavonica. Sukladno Statutu i Pravilniku, JU Natura Slavonica vodi i zastupa ravnatelj, a stručne poslove obavlja stručna služba. Ustanova ima ukupno četiri djelatnika (Slika 2.).

Napomena: brojevi u zagradama označavaju odnos broja trenutno zaposlenih i predviđenog broja djelatnika

Slika 2. Shematski prikaz unutarnjeg ustrojstva JU Natura Slavonica s brojem zaposlenih
(Izvori: Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada JU Natura Slavonica, 2014; Statut JU Natura Slavonica, 2014)

JU Natura Slavonica prvenstveno se financira iz proračuna Brodsko-posavske županije, međutim blago se povećavaju i prihodi vezani uz sufinanciranje iz EU fondova.

³ Statut Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica (KLASA: 023-01/14-01/246, URBROJ: 2178/1-11-01-14-1 od 11. srpnja 2014. godine.); Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica (KLASA: 351-01/14-01/59, URBROJ:2178/01-27-01-14-3 od 11. Srpnja 2014. godine.).

2. PROCES IZRADJE PLANA UPRAVLJANJA I UKLJUČIVANJE DIONIKA

Glavni doprinos sadržaju PU 8021 dali su članovi radne grupe za planiranje koja je uspostavljena na početku procesa, a koju su činili djelatnici JU Natura Slavonica i predstavnici MINGOR-a. Proces izrade PU utemeljen je na Smjernicama za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže (MINGOR, 2020) i obuhvatio je uključivanje dionika na participativan način. Stručnjaci tvrtke Particip GmbH proveli su koordinaciju cijelog procesa, facilitaciju sastanaka radne grupe, organizaciju i facilitaciju procesa uključivanja dionika, obradu prikupljenih rezultata te uređivanje prijedloga PU, a njih je za projekt angažiralo Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja.

U sklopu procesa izrade PU 8021 održane su tri dioničke radionice (d kojih zadnja u vidu Javnog izlaganja) te više operativnih sastanaka. Ove radionice obuhvatile su prikupljanje informacija o trenutnom stanju područja, definiranju vizije za PU te prikupljanju prijedloga o potrebnim aktivnostima upravljanja i mogućnostima suradnje. Informacije i prijedlozi prikupljeni tijekom procesa uključivanja dionika uključeni su u relevantne dijelove PU 8021 te su njegov sastavni dio. Popis dionika koji su se uključili u proces izrade PU nalazi se u Prilogu 1.

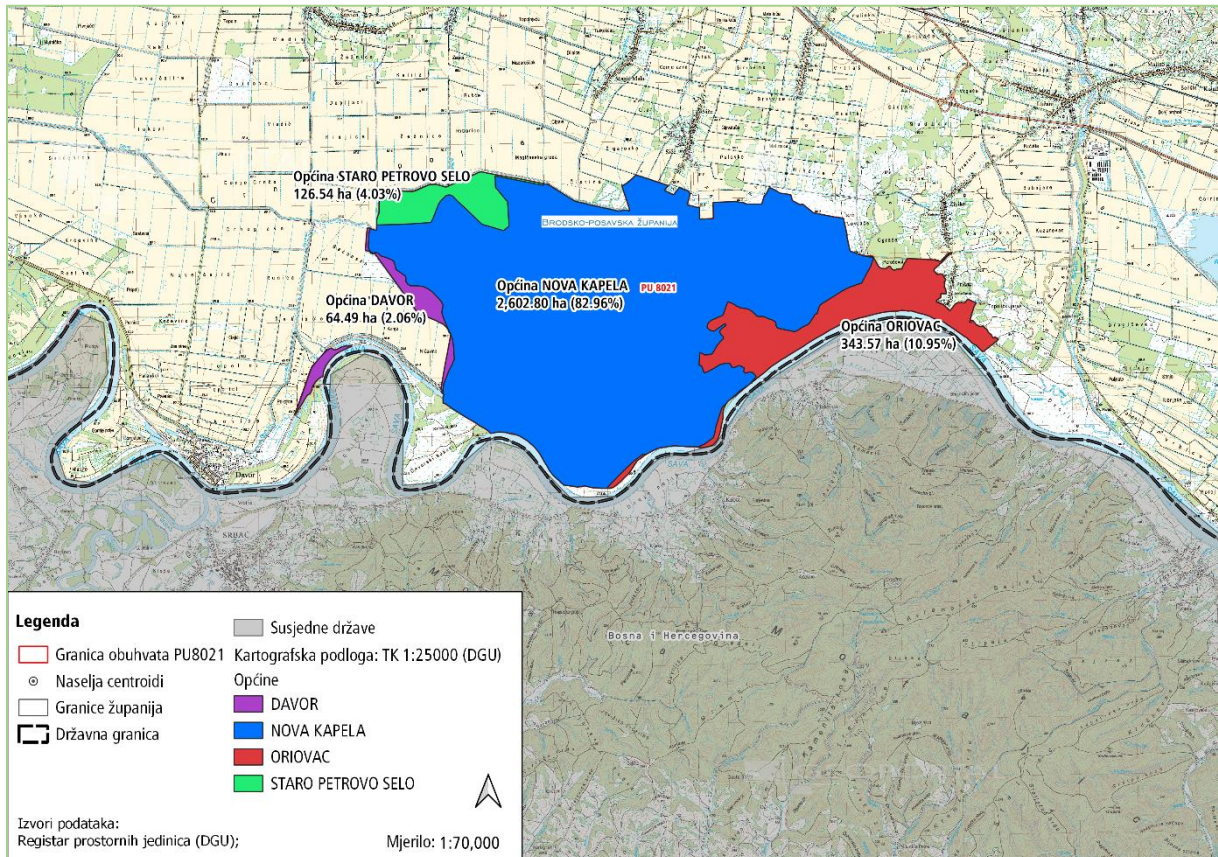
Slika 3. Prva dionička radionica za izradu PU 8021 održana u Novoj Kapeli
(Izvor: Fotoarhiva Participa, 2021)

3. OBILJEŽJA PODRUČJA

3.1. Smještaj područja i naseljenost

3.1.1. Geografski i administrativni položaj

Područje EM obuhvaćeno PU 8021 pripada prirodno-geografskoj cjelini južne i zapadne Slavonije odnosno prostoru istočne Hrvatske. Područje PU prostire se na četiri općine (Slika 4.). Administrativno većim dijelom pripada Općini Nova Kapela (83 % ukupne površine), a puno manjim dijelom ostalim trima općinama (Oriovac – 11 %, Davor – 2 % i Staro Petrovo Selo – 4 % ukupne površine). Južnu granicu područja čini rijeka Sava koja je ujedno i državna granica s Bosnom i Hercegovinom. Unutar granica područja obuhvaćenih PU nema naseljenih mjesta.

Slika 4. Geografski i administrativni položaj područja u obuhvatu PU
(Izvori: ZZOP, MINGOR, web portal, 2021; DGU, 2021)

3.1.2. Stanovništvo

Na samim područjima ekološke mreže Pričac – Lužani, Vlakanac – Radinje te Davor – livade nema stanovnika, dok su najbliža naseljena mjesta naselje Davor, Magić Mala, Siče, Pričac i Živike. Prema procjeni zone utjecaja na područje EM u *buffer* zoni od 2 km od granica područja, ukupan broj stanovnika je 3.375 (DZS, 2021).

U ovim naseljima prisutna je tendencija starenja stanovništva i nepovoljna obrazovna struktura stanovnika. Također, veliki broj zaposlenih podložan je dnevnim migracijama radi odlaska na posao, visok postotak mladih je među nezaposlenima te je nedovoljna informatička pismenost stanovnika (Strategija razvoja Općine Nova Kapela, 2018).

3.2. Krajobraz

Područje uz rijeku Savu ima karakter prirodnog krajobraza, a obilježen je tokom rijeke Save, ravničarskim reljefom, vegetacijom uz vodotoke koja često prelazi u šumske sklopove i poljoprivrednim površinama u okolici (Karačić i sur., 2016).

Područja Općine Nova Kapela ima tri reljefne cjeline: uski brdsko-planinski pojas na sjevernoj granici Općine, širi prigorski pojas i nizinski prostor, uz rijeku Savu (Strategija razvoja Općine Nova Kapela, 2018) u kojem se nalaze područja EM.

Ovo je pretežito ravničarski teren na oko 100 m.n.v. Uski pojas uz rijeku Savu u obuhvatu PU pripada naplavnoj ravni, odnosno poloju (od 88-95 m.n.v.) koji je nastao akumulacijskim aktivnostima rijeke.

Krajobraz na području PU je tipičan za prisavski pejzaž gdje su se naselja smjestila uz obrambene nasipe i poljodjelske površine, unutar kojega se, u pogledu raznolikosti-kontrastnosti krajobraza, prirodnim bogatstvima i karakterističnošću pejzaža, ističu kompleksi hrastovih šuma, fluvijalno-močvarni ambijenti uz postojeće vodotoke, te siluete pretežito ruralnih naselja (Karačić i sur., 2016).

3.3. Klima

Šire područje Posavine, uključujući područje Općine Nova Kapela, ima klimatska obilježja umjereno-kontinentalne klime. Najbolje ju karakterizira temperatura koja razvidno prikazuje značajke umjereno tople kišne klime. Prosječna mjesečna temperatura kreće se oko 10°C u više od četiri mjeseca godišnje, srednja temperatura najhladnijeg mjeseca u godini je -3°C, dok je najniža zabilježena temperatura u području bila -22°C. Najtopliji mjesec je srpanj s prosječnom temperaturom od oko 20°C, dok je najhladniji siječanj, s prosječnom temperaturom od oko 0°C. Važno je istaknuti da je prosječna temperatura tijekom vegetacijskog razdoblja 16-17°C. Ukupne količine oborina su u rasponu od 700-900 mm/godišnje. Najmanje oborina je u ožujku (do 40 mm), a najviše u lipnju (do 115 mm) (Strategija razvoja Općine Nova Kapela, 2018).

Raspored oborina povoljan je za razvoj vegetacije jer u vegetacijskom razdoblju padne 55 % ukupnih količina oborina. Prvi mrazovi se mogu pojaviti u rujnu, a zadnji tijekom svibnja, no vrlo rijetko.

Pojave magle kao klimatskog elementa od velikog su značenja radi atmosferskog ovlaživanja. Prosječan godišnji broj dana s maglom iznosi 100 dana. Vjetrovitost je promjenjiva. U godišnjoj ruži vjetrova prevladavaju strujanja iz dva suprotna smjera i to iz smjera zapad-jugozapad i istok-sjeveroistok, te njihovih susjednih smjerova strujanja koji su prisutni od jeseni do proljeća. Opće značajke ovog prostora su relativno slabi vjetrovi i tišine, dok su jaki vjetrovi rijetkost (Strategija razvoja Općine Nova Kapela, 2018).

3.4. Georaznolikost

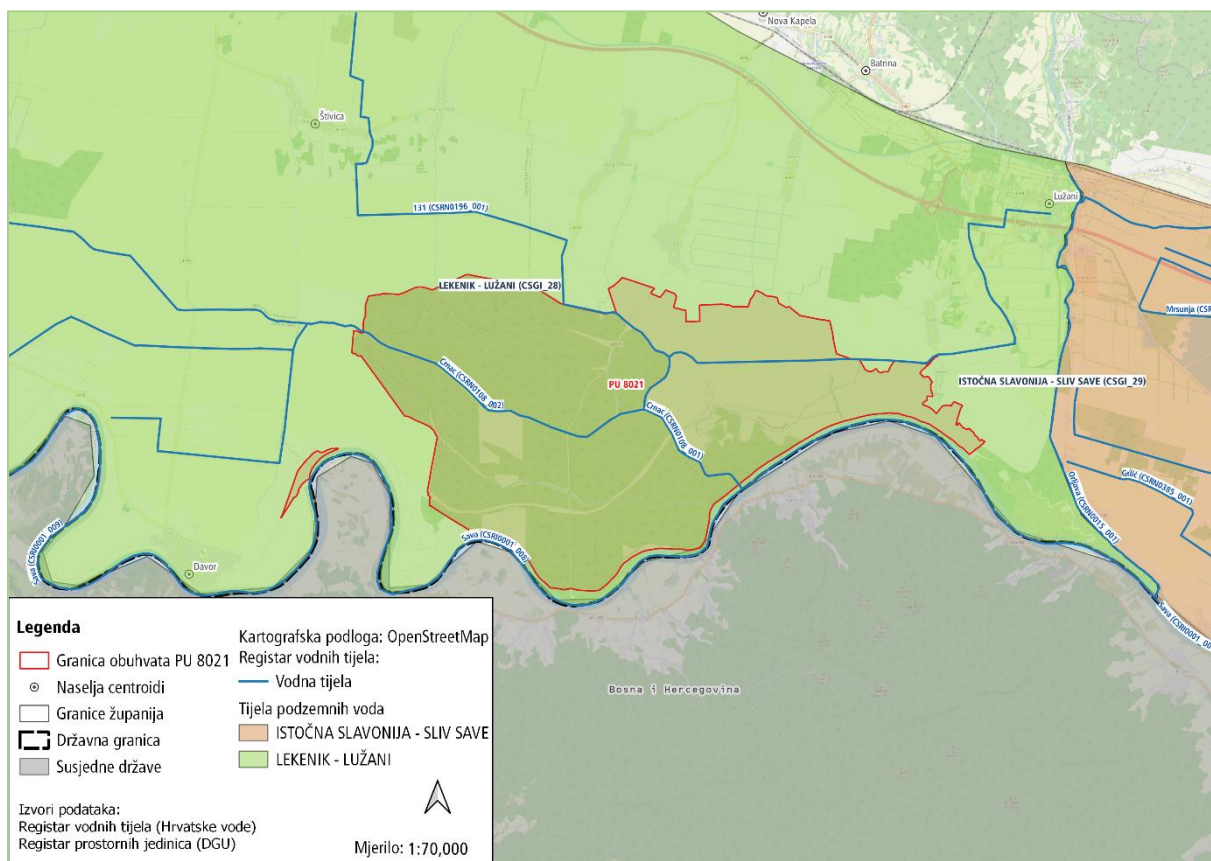
3.4.1. Geologija i geomorfologija

Reljef terena je definiran morfološkim karakteristikama koje su uvjetovane geološkom građom tog područja te različitim geološkim i klimatskim procesima, koji su svojim djelovanjem utjecali na oblik reljefa. S geološkog aspekta, na oblik prostora najviše su djelovali procesi koji su utjecali na izdizanje Slavonskih gora te formiranje Savske depresije. Stijene koje se mogu naći na površini Općine Nova Kapela uglavnom su u geološkom smislu relativno mlade i sve su povezane s formiranjem i evolucijom ranije navedenih geoloških cjelina (Slavonskih gora i Savske depresije). Uglavnom su sve to sedimentne stijene. Idući prema lijevoj obali rijeke Save, sedimenti su sve mlađi, a na južnom dijelu Općine predstavljeni su recentnim aluvijalnim naslagama rijeke Sava koje rijeka donosi i taloži za vrijeme poplavnih perioda (Strategija razvoja Općine Nova Kapela, 2018).

3.4.2. Hidrologija

Voda s teritorija, koji je u obuhvatu PU, ide uglavnom direktno u Savu, a znatno manje u Orljavu od koje ju dijeli niski nasip (neučinkovit u vrijeme visokog vodostaja Save). Savski nasip odmaknut je od korita pa se u poplavnim području rijeke Save nalaze Davor – livade, te južni dijelovi Vlakanca – Radinje i Pričca – Lužani.

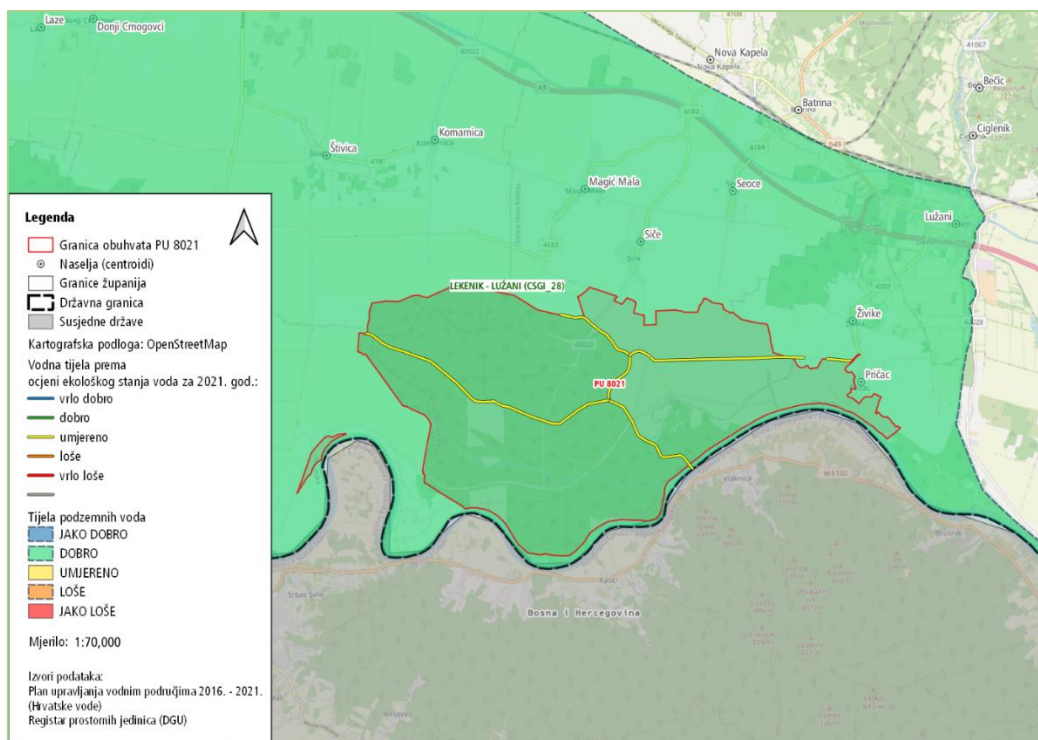
PU 8021 obuhvaćena su četiri vodna tijela (CSRN0108_001 Crnac, CSRN0108_002 Crnac, CSRN0196_001 Sk-284, CSRN0196_001 131 i CSRN0196_001 Lužani-Crnac) (Slika 5.) kod kojih je kvaliteta površinskih voda ocijenjena sa „umjereno“ (Slika 5.) (Hrvatske vode, 2015).

Slika 5. Vodna tijela područja obuhvaćenog PU 8021
(Izvori: Hrvatske vode, 2015; DGU, 2021)

Razina podzemne vode na ovom području ovisi o hidrološkim uvjetima, vodopropusnosti materijala tla te o udaljenosti od rijeke Save. U zaobalju, gdje prevladavaju glineni materijali slabe vodopropusnosti, dominantan je utjecaj zaobalnih voda koje se dreniraju prema rijeci Savi te utjecaj padalina, dok u zonama koje su relativno blizu Save razina podzemne vode, zbog prisutnosti uglavnom propusnog pijeska, manje ili više oscilira s razinom Save (Karačić i sur., 2016).

Područje ovog plana obuhvaća tijela podzemnih voda Lekenik - Lužani (Slika 6.).

Slika 6. Vodna tijela područja obuhvaćenog PU 8021 prema ocjeni ekološkog stanja (Izvori: Hrvatske vode, 2015; DGU, 2021)

Debljina vodonosnog horizonta varira u širokim granicama od 5 do 100 m, najčešće 15 do 30 m. Prihranjivanje se događa infiltracijom oborina ili iz Save. Između Save i vodonosnog horizonta postoji neposredna hidraulička veza, tako da prihranjivanje ovisi o visini i trajanju vodostaja Save (Karačić i sur., 2016).

Hidromorfološke analize na Savi ukazuju da su ljudske aktivnosti promijenile prirodni oblik i tok rijeke, odnosno riječni krajobraz. Na području obuhvaćenom PU, tok rijeke Save procijenjen je kao umjereno promijenjen (Schwarz, 2016).

Područje Radinje i Pričca dva su od 143 potencijalnih područja duž Save za obnovu poplavne nizine u kombinaciji s aktivnom i morfološkom poplavnom nizinom (Schwarz, 2016).

Cilj obnove poplavne nizine je „davanje više prostora poplavama“. Na srednjem toku Save u Hrvatskoj, više od 60 % nekadašnje poplavne nizine još je povezano s rijekom, što omogućava znatan kapacitet zadržavanja poplavnih voda. Ovaj dio Save predstavlja jedinstven primjer prirodne obrane od poplava korištenjem prostranih prirodnih retencija te može poslužiti kao model za ostale dijelove rijeke (Schwarz, 2016).

Ukupna veličina ova dva područja, kao potencijalnih područja poplavne nizine za obnovu, iznosi 863 ha. Oba područja ocijenjena su s ocjenom 2 u smislu prioriteta za obnovu (Tablica 3.) (Schwarz, 2016).

Tablica 3. Potencijalna područja poplavnih nizina za obnovu i njihove ocjene na PEM Pričac – Lužani, Vlukanac – Radinje i Davor – livade

Naziv područja poplavne	Veličina pot. područja poplavne nizine (ha)	Parametar potencijala za obnovu poplavne nizine						Ocjena prioriteta za obnovu
		Struktura zemljišta	Hidromorf. uvjeti	Retencijski kapacitet	Relokacija nasipa	Pokrivenost zaštićenim područjem	Vlasnička struktura zemljišta	
Radinje	640	2	2	2	1	1	2	2
Pričac	223	2	1	3	1	1	2	2

Izvor: Schwarz, 2016

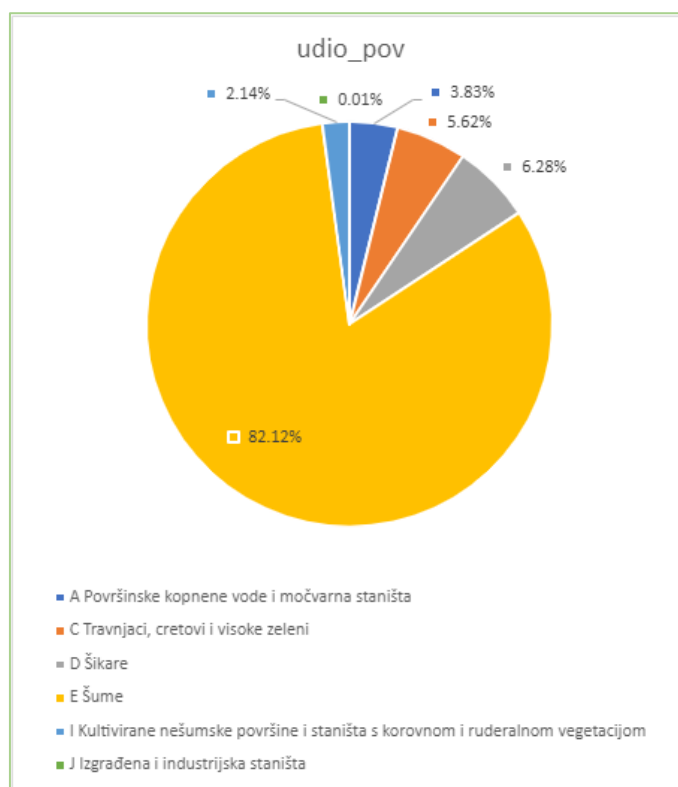
3.4.3. Pedologija

U građi poloja izdvajaju se sedimenti Save, odnosno pjeskovite ilovače i glinoviti pijesci, kvartarne starosti. Iza uskog poloja nastavlja se niži prostor koji pripada fluvio-močvarnoj nizini, nastaloj i oblikovanoj kombiniranim tektonskim pokretima tijekom holocena. U sastavu ove nizine prevladavaju gline, silt, sitni pijesak, šljunak te prosljoci treseta. Na kontaktu s prigorskim prostorom nizinsko je područje glacis terase. To je blago povišen prostor, na kontaktu nizine s prigorjem, nadmorske visine 100-120 m. U građi terase prevladavaju klastični sedimenti proluvijalnog i deluvijalnog porijekla. Na glacis terasu nastavlja se uski pojas terasne nizine gdje apsolutnih visina 90-100 m.n.v. To je prostor pokriven relativno debelim naslagama lesa i sličnih sedimenata pleistocenske starosti (Strategija razvoja Općine Nova Kapela, 2018).

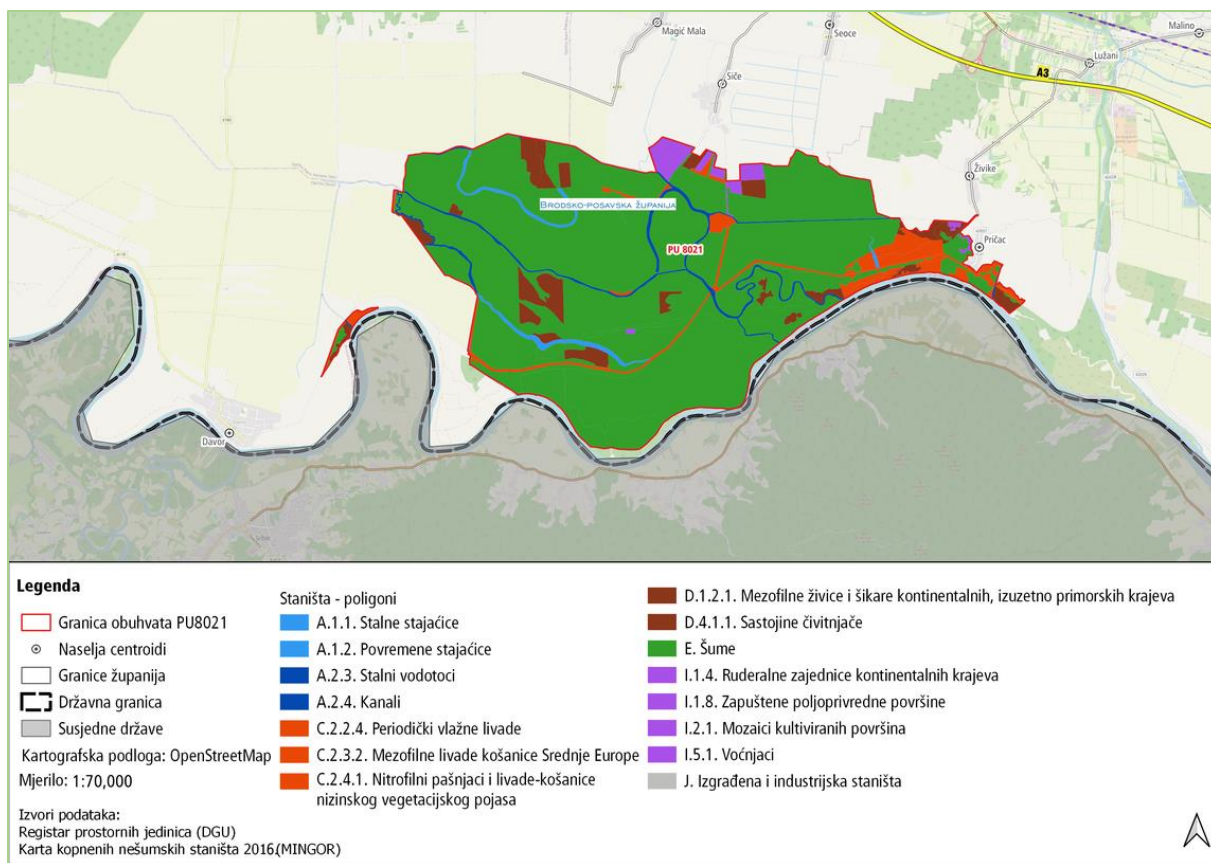
3.5. Bioraznolikost

Područje EM Pričac – Lužani, Vlukanac – Radinje te Davor-- livade (PU 8021) se odlikuje ciljnim staništem (3150) Prirodne eutrofne vode s vegetacijom (*Hydrochariton* ili *Magnopotamion*) i ciljnim vrstama: močvarna riđa (*Euphydrys aurinia*), mala svibanjska riđa (*Euphydrys maturna*), kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*) i veliki tresetar (*Leucorrhinia pectoralis*), kao i brojnim drugim vrstama.

Prema podacima o kopnenim nešumskim staništima (Karta kopnenih nešumskih staništa, 2016), šume zauzimaju najveći udio u površini područja (82,12 %), a mnogo manji udio zauzimaju travnjaci (5,6 %) i površinske kopnene vode i močvarna staništa (3,83 %) (Slika 7. i Slika 8.).

Slika 7. Prikaz udjela stanišnih tipova zastupljenih na području obuhvaćenom PU 8021 prema NKS-u (Izvor: Karta kopnenih nešumskih staništa, 2016)

Slika 8. Karta staništa prema NKS-u za područje obuhvaćeno PU 8021
(Izvori: Karta kopnenih nešumskih staništa, 2016; DGU, 2021)

Sagledavajući pojedinačna područja EM, pojedini stanišni tipovi imaju različite udjele. Tako su na području EM Pričac – Lužani najzastupljeniji pašnjaci (60,22 %), dok su na području EM Vlakanc – Radinje najzastupljenije šume (86,27 %). Na području EM Davor – livade najzastupljeniji su travnjaci (45,71 %), dok najmanji udio zauzimaju površinske kopnene vode i močvarna staništa (od 2,55 %).

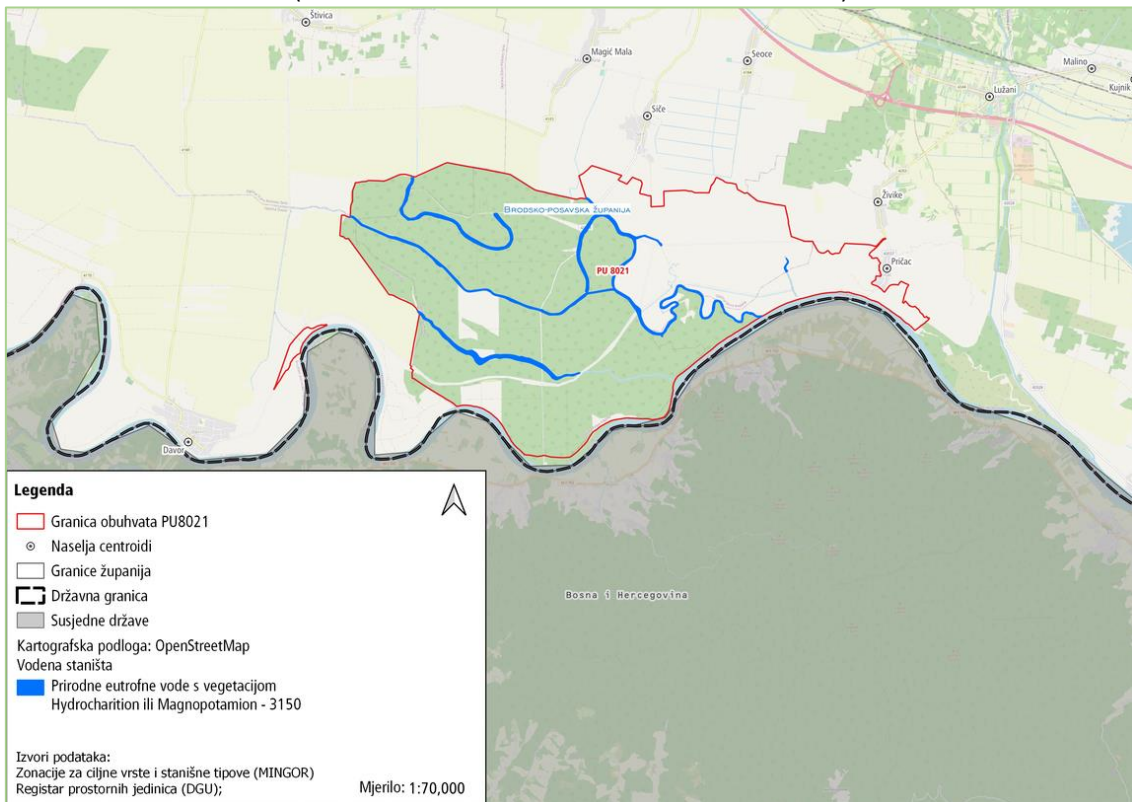
Utvrđen je i već spomenuti ciljni stanišni tip područja ekološke mreže HR2001379 Vlakanc – Radinje, (3150) Prirodne eutrofne vode s vegetacijom *Hydrocharition* ili *Magnopotamion*, koji, iskazan u korelaciji s nacionalnom klasifikacijom staništa, pripada površinskim kopnenim vodama i močvarnim staništima, odnosno hidrofitskim staništima slatkih voda.

3.5.1. Vodena staništa i vezane vrste

Površinske kopnene vode zauzimaju 120,11 ha, odnosno 3,83 % ukupne površine područja. Na području EM Vlakanc – Radinje (Slika 9.) prisutan je jedan ciljni stanišni tip **(3150) Prirodne eutrofne vode s vegetacijom *Hydrocharition* ili *Magnopotamion*** koji se prostire na površini od 94,5 ha (Slika 10.) (ZZOP, MINGOR, web portal, 2021). Prema biogeografskim procjenama EU i procjenama država članica o statusu očuvanja tipova staništa i vrsta, u periodu od 2013. do 2018. godine, status ovog stanišnog tipa ocijenjen je kao povoljan u kontinentalnoj regiji Hrvatske (Article 17 *web tool*, 2022).

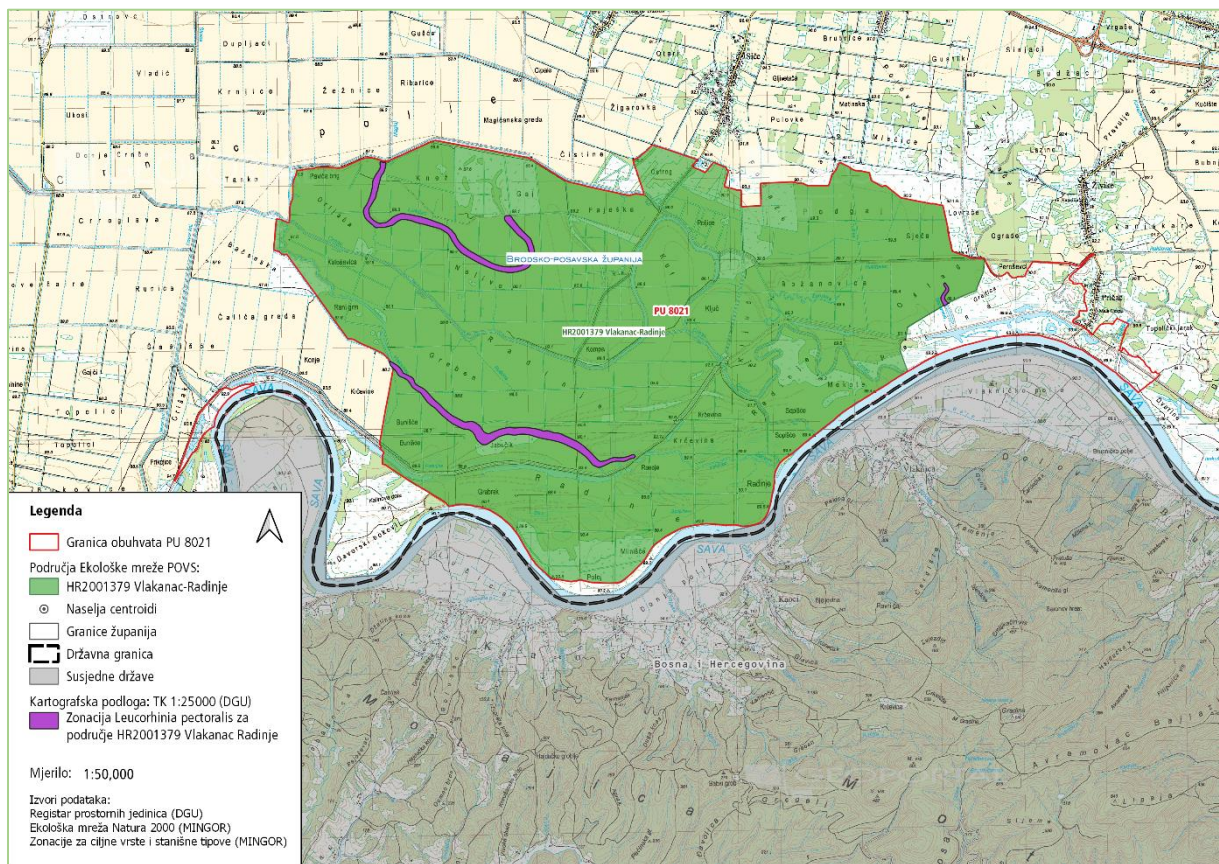
Slika 9. PEM Vlakanac
(Izvor: fotoarhiva Javne ustanove Natura Slavonica)

Slika 10. Rasprostranjenost ciljnog stanišnog tipa (3150) Prirodne eutrofne vode s vegetacijom *Hydrocharition* ili *Magnopotamion* na području obuhvaćenom PU 8021
(Izvori: Zonacije za ciljne vrste i stanišne tipove (MINGOR, 2021); DGU, 2021)

Ovaj ciljni stanišni tip obuhvaća jezera, bare i umjetne kanale s prljavo-sivom do plavo-zelenom bazičnom vodom i s prisutnim slobodno plivajućim biljkama sveze *Hydrocharition* ili zajednicama velikih mrijesnjaka sveze *Magnopotamion* u dubljim i otvorenim vodama. Nastale su prirodnim putem, ali i umjetni kanali s više-manje stajaćom vodom obrasli su istim tipovima vegetacije. Biljne vrste za raspoznavanje vegetacije sveze *Hydrocharition* jesu: *Lemna spp.*, *Spirodela polyrhiza*, *Wolffia arrhiza*, *Hydrocharis morsus-ranae*, *Stratiotes aloides*, *Utricularia australis*, *Utricularia vulgaris*, *Aldrovanda vesiculosa*, *Azolla filiculoides*. Biljne vrste za raspoznavanje zajednica sveze *Magnopotamion* jesu: *Potamogeton lucens*, *Potamogeton zizii*, *Potamogeton praelongus*, *Potamogeton perfoliatus*, *Potamogeton gramineus*. Obje sveze dobro su zastupljene na ovom području (ZZOP, MINGOR, web portal, 2021).

(3150) Prirodne eutrofne vode sa slobodno plivajućom ili ukorijenjenom vegetacijom nastanjuju **beskralješnjaci**, među kojima i jedna ciljna vrsta vretenca, **veliki tresetar (*Leucorrhinia pectoralis*)**. Zona njegovog rasprostranjenja prikazana je na Slici 11.

Slika 11. Rasprostranjenost vrste veliki tresetar (*Leucorrhinia pectoralis*) na području EM Vlakancac – Radinje (Izvori: Zonacije za ciljne vrste i stanišne tipove (MINGOR, 2021); DGU, 2021)

Prema biogeografskim procjenama EU i procjenama država članica o statusu očuvanja tipova staništa i vrsta, u periodu od 2013. do 2018. godine, za ovu ciljnu vrstu u kontinentalnoj biogeografskoj regiji Hrvatske status nije poznat (eng. *Unknown - XX*) (Article 17 web tool, 2022).

Cjelokupno područje EM Vlakancac – Radinje identificirano je kao zona za velikog tresetara koji se, prije svega, može naći u stajaćim vodama. Zona od 54,3 ha u kojoj je evidentirana vrsta ocijenjena je kao dobra (ZZOP, MINGOR, web portal, 2021). Ova vrsta spada u ugrožene⁴ s osobito uskim stanišnim prohtjevima te su im malobrojne populacije izrazito točkasto raspršene. Prema dostupnim podatcima ova vrsta je s vrlo visokim rizikom od nestajanja iz hrvatske faune (Belančić i sur., 2008).

⁴ Prema IUCN-u ova vrsta spada u ugrožene (eng. *Endangered - EN*) dok u nacionalnim okvirima ima status strogo zaštićene prema Pravilniku o izmjenama i dopunama pravilnika o strogo zaštićenim vrstama (NN 73/2016).

Istraživanjem iz 2009. godine zaključeno je da udio populacije velikog tresetara u važnom području za očuvanje vrste iznosi 1 % te da je populacija ove vrste izolirana, ali je na granici areala (Franković, Bogdanović, 2009).

Prilikom terenskog obilaska područja EM Pričac – Lužani tijekom 2022. godine na ovom području zabilježeno je pristustvo vrste četvorolisne raznorotke (*Marsilea quadrifolia*) koja je ciljna vrsta za susjedna područja (obuhvaćenih drugim planovima upravljanja). Ova vrsta je zabilježena na površini od oko 400 m² (Slika 12.)

Slika 12. Četvorolisna raznorotka (*Marsilea quadrifolia*) zabilježena na POVS-a Pričac – Lužani
(Izvor: Fotoarhiva JU Natura Slavonica, foto: Vesna Andrić)

3.5.2. Travnjaci i vezane vrste

Travnjaci zauzimaju 120,11 ha, odnosno 5,62 % ukupne površine područja. Travnjaci su uglavnom prisutni na PEM Pričac – Lužani i PEM Davor – livade (Slika 13.). Na ovim travnjacima evidentirane su dvije ciljne vrste: kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*) i močvarna riđa (*Euphydras aurinia*).

Slika 13. Mozaična staništa pogoduju ciljnim vrstama leptira, POVS-a Pričac – Lužani
(Izvor: Fotoarhiva Particip-a, foto: Rahela Nikolašević)

Skoro cjelokupno područje EM Pričac – Lužani (194 ha) i područje EM Davor – livade (12,84 ha) identificirana su kao zone za **močvarnu riđu (*Euphydras aurinia*)** koja se, prije svega, može naći na vapnenačkim otvorenim livadama. Staništa močvarne riđe vlažne su livade s biljkama hraniteljicama iz rodova *Scabiosa*, *Knautia*, *Centaurea*, *Lonicera*, *Plantago*, *Teucrium*, kao i *Succisa pratensis* (Šašić i sur., 2015). Prema nacionalnoj kategoriji ugroženosti ova vrsta je ocijenjena kao gotovo ugrožena, dok prema regionalnoj-europskoj kategoriji najmanje zabrinjavajuća (Šašić i sur., 2015). Status ove vrste za kontinentalnu biogeografsku regiju RH je ocijenjen kao U1, odnosno nepovoljno-neodgovarajuće (eng. *Unfavourable-Inadequate*) (*Article 17 web tool*, 2022).

Istraživanjem iz 2009. godine zaključeno je da udio populacije močvarne riđe (*Euphydras aurinia*) u važnom području za očuvanje vrste iznosi manje od 2 % te da populacija ove vrste nije izolirana unutar šireg područja rasprostranjenja (Šašić Kljajo, Mihoci, 2009). Također, ovim istraživanjem je ocijenjeno da je stanište za ovu vrstu dobro očuvano neovisno o ocjeni mogućnosti obnove (elementi su u prosječnom ili djelomično degradiranom stanju uz moguću laku obnovu) (Šašić Kljajo, Mihoci, 2009).

Kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*) je ciljna vrsta koja je vezana za nizinske vlažne livade i močvarne rubove rijeka, kanala i potoka. Vrsta je zabilježena na području EM Davor – livade i području EM Pričac – Lužani. Status ove vrste, slično kao i kod močvarne riđe, za kontinentalnu biogeografsku regiju RH je ocijenjen kao U1, odnosno nepovoljno-neodgovarajuće (eng. *Unfavourable-Inadequate*) (*Article 17 web tool*, 2022).

Slično kao i kod močvarne riđe (*Euphydras aurinia*), skoro cjelokupno područje EM Pričac – Lužani (194 ha) i područje EM Davor – livade (12,84 ha) identificirana su kao zone za vrstu kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*). Ova vrsta se može naći na različitim tipovima vlažnih staništa, od močvarnih i drugih vlažnih livada, rubova kanala, obraslim kanalima i sličnim staništima gdje dolazi njena biljka hraniteljica iz roda kiselica *Rumex* spp. (Šašić Kljajo, Mihoci, 2014).

Istraživanjem iz 2009. godine zaključeno je da udio populacije kiseličinog vatreneog plavca (*Lycaena dispar*) u važnom području za očuvanje vrste iznosi manje od 2 % i populacija ove vrste je (gotovo) izolirana (Šašić Kljajo, Mihoci, 2014).

3.5.3. Šumske čistine i rubovi te grmolike rubne površine i vezane vrsta

Šumske čistine, grmolike rubne površine te rubovi šuma su vrlo povoljno stanište za vrstu **mala svibanjska riđa** (*Euphydryas maturna*). Ova ciljna vrsta evidentirana je na području EM Pričac – Lužani. Na području EM Pričac – Lužani (u zoni od 190 ha) su očuvana pogodna staništa za vrstu, a to su prije svega bjelogorične šume, cvjetni rubovi šuma, čistine u šumi, nizinske livade. Prema nacionalnoj kategoriji ugroženosti ocijenjena je kao gotovo ugrožena, dok prema europskoj kategoriji ugroženosti kao najmanje zabrinjavajuća (Šašić i sur., 2015). Status ove vrste za kontinentalnu biogeografsku regiju RH je ocijenjen kao XX odnosno nepoznat (eng. *Unknown*) (*Article 17 web tool*, 2022).

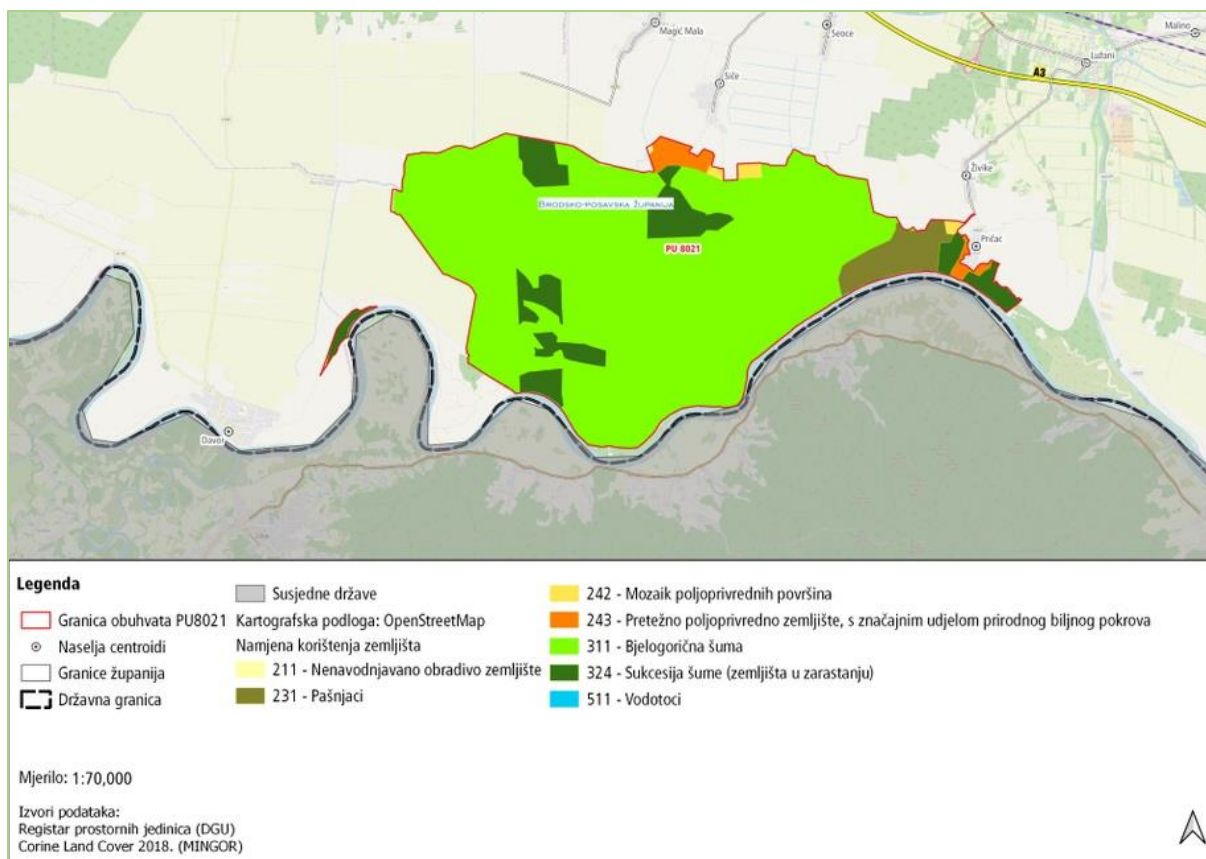
Istraživanjem iz 2009. godine zaključeno je da udio populacije male svibanjske riđe (*Euphydryas maturna*) u važnom području za očuvanje vrste iznosi 2-15 % (Šašić Kljajo, Mihoci, 2014). Autori navode da je populacija vrste (gotovo) izolirana. Također, ovim istraživanjem je ocijenjeno da je stanište za vrstu dobro očuvano neovisno o ocjeni mogućnosti obnove (elementi su u prosječnom ili djelomično degradiranom stanju, a obnova je laka.)

3.6. Kulturne vrijednosti

Kulturne vrijednosti šireg područja uključuju etno selo Stara Kapela s drvenim tradicijskim kućama koje značajno privlači posjetitelje. Posebnu zanimljivost predstavlja i selo Davor sa svojom specifičnom arhitekturom. Selo je jedno od rijetkih planskih naselja na širem području, a u njemu se još uvijek mogu naći stare drvene kuće te katnice od cigle neožbukanih zidova tipične za ovo selo. Stari dio sela je izgrađen na gredi kako ne bi bio poplavljen te ovdje nema tipičnog slavonskog ušorenog sela s jednom dugom glavnom ulicom. Kroz aktivnosti lokalne zajednice i lokalnih kulturno-umjetničkih društava očuvana je materijalna i nematerijalna kulturna baština, prije svega kroz čuvanje tradicijskih znanja vezanih za poljoprivredu, šumarstvo, ribolov, riječnu plovidbu, stare obrte (posebno izradu tradicijskih drvenih čamaca) i gospodarenje poplavnim područjima. Za očuvanje kulturnih vrijednosti veliki značaj ima i Gradski muzej Nova Gradiška koji djeluje kroz zaštitu i očuvanje, znanstveni rad i interpretaciju kulturne i povijesne baštine.

3.7. Glavne gospodarske djelatnosti i korištenje područja

Kada je riječ o **korištenju zemljišta**, najveći je udio šuma (bjelogorične šume i sukcesija šuma, odnosno zemljišta u zarastanju), a slijede ih livade i pašnjaci te poljoprivredne površine (Slika 14., Tablica 4.).

Slika 14. Pokrov i namjena korištenja zemljišta na području EM Pričac – Lužani, Vlakanac – Radinje te Davor – livade
(Izvor: Corine Land Cover RH, 2018)

Tablica 4. Pokrov i namjena korištenja zemljišta područja PU 8021

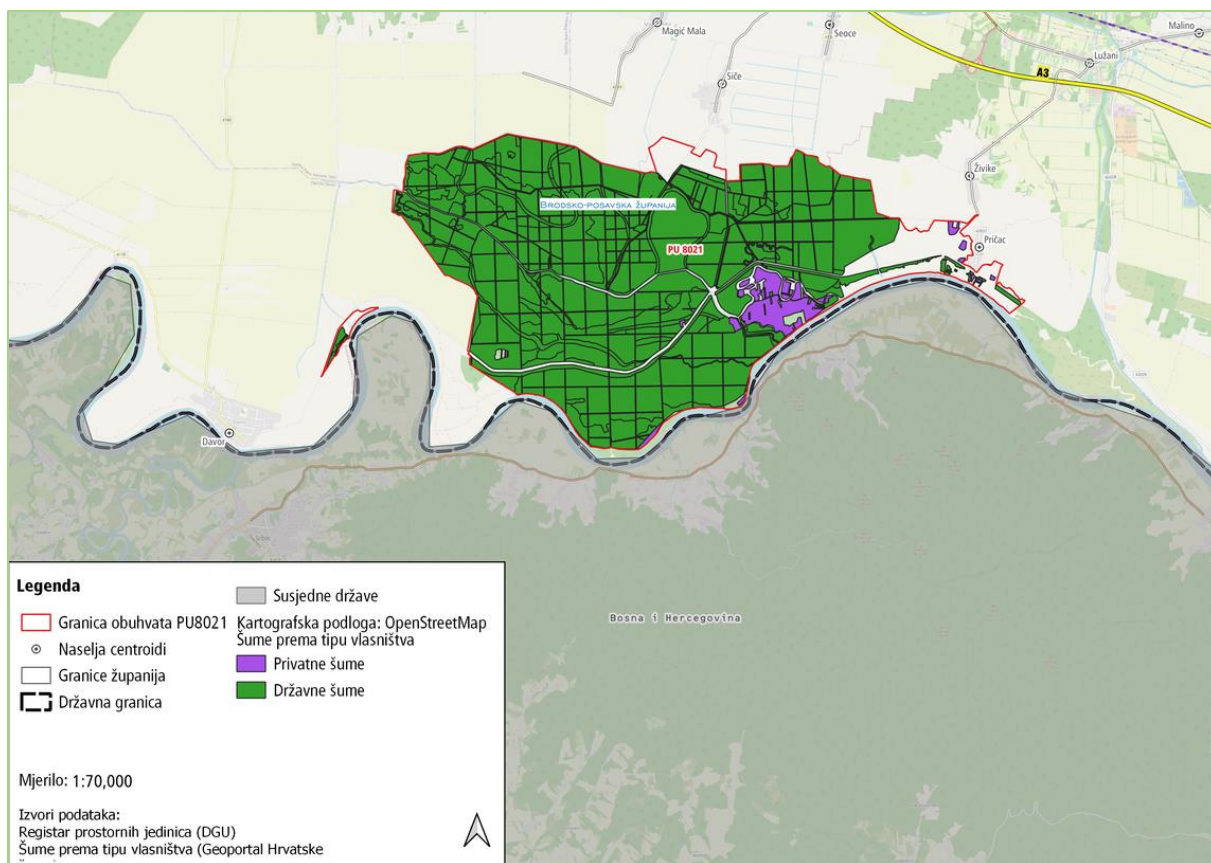
Opis	Površina (ha)	Udio površine (%)
311 – Bjelogorična šuma	2.595,17	82,72
324 – Sukcesija šume (zemljišta u zarastanju)	328,19	10,46
231 – Pašnjaci	119,37	3,8
242 – Mozaik poljoprivrednih površina	22,78	0,73
243 – Pretežno poljoprivredno zemljište, sa značajnim udjelom prirodnog biljnog pokrova	56,58	1,80
511 – Vodotoci	10,29	0,33
211 – Nenavodnjavano obradivo zemljište	5,02	0,16

Izvor: Corine Land Cover RH, 2018

3.7.1. Šumarstvo

Glavne gospodarske djelatnosti na ovom području su šumarstvo, poljoprivreda, vodno gospodarstvo, lovstvo i ribolov. Obilježja ovih djelatnosti detaljnije su obrađena u daljnjem tekstu.

Šumska staništa površinom zauzimaju najveći dio područja PU 8021 (82,72 %) stoga šumarstvo predstavlja izrazito značajnu granu gospodarstva. S obzirom na to da je većina šuma u državnom vlasništvu (Slika 15.), njima gospodare Hrvatske šume d.o.o. (u daljnjem tekstu: Hrvatske šume) i to kroz Upravu šuma Podružnica Nova Gradiška. Šume u obuhvatu ovog PU pripadaju gospodarskim jedinicama (GJ) Sava, Stara Gradiška – Slavonski Brod (za koje su nadležne Šumarija Oriovac i Šumarija Nova Kapela), GJ Radinje (nadležna je Šumarija Nova Kapela) te dio GJ Mrsunjski lug – Migalovci (nadležna je Šumarija Oriovac).

Slika 15. Vlasnička struktura šuma na području obuhvaćenom PU 021
 (Izvori: DGU, 2021, Geoportal Hrvatskih šuma, 2021)

Šumama se gospodari temeljem šumskogospodarskih osnova i prema standardima FSC certifikata. Od 2018. godine šumskogospodarske osnove izrađuju se na način da su ujedno i planovi upravljanja područjem ekološke mreže. Do sada na ovaj način nisu još izrađene šumskogospodarske osnove za navedene gospodarske jedinice (s planom upravljanja područjem ekološke mreže), no za GJ Radinje je u procesu izrade nove šumskogospodarske osnove s planom upravljanja za područja ekološke mreže.

3.7.2. Poljoprivreda

Posebnost sastavnica bioraznolikosti rijeke Save neposredno je povezana s tradicionalnim načinima korištenja zemljišta, poput ispaše koja je tijekom godina oblikovala karakterističan izgled područja (Slika 16.). Mještani su se od davnina tradicionalno bavili uzgojem stoke. Tradicija uzgoja i ispaša stoke na travnjacima prisutna je još i danas. Održati ekstenzivno stočarstvo uz istovremeno osiguravanje dovoljnih prihoda za stočare jedan je od vodećih izazova za lokalnu zajednicu, ali i ministarstva (Godišnjak zaštite prirode u Brodsko-posavskoj županiji, 2010).

Slika 16. Ispaša stoke suzbija strane invazivne biljne vrste na POVS-u Davor – livade
(Izvor: Fotoarhiva Particip-a, foto: Rahela Nikolašević)

Travnjaci na području EM Davor – livade i području EM Pričac – Lužani koriste se za ispašu stoke i košnju. U pitanju su tradicijski održavani vlažni pašnjaci i livade. Na području EM Davor – livade je prisutan jedan vlasnik stoke (uzgajivač konja i goveda), koji stoku napasa na državnom (pod upravom Hrvatskih voda) i općinskom zemljištu (Slika 17.).

Slika 17. Stoka koja održava travnjake područja PU
(Izvor: Fotoarhiva Particip-a, foto: Josip Komljenović)

Na području EM Pričac – Lužani ispaša se provodi na privatnim i državnim česticama. Prema dostupnim podacima iz ARKOD-a na ovom području registriran je jedan OPG. Ipak, JU ne raspolaže s podacima koliko stvarno stočara koristi područje za ispašu.

3.7.3. Vodno gospodarstvo

Područje PU pripada vodnom području rijeke Dunav, području podsliva rijeke Save. Unutar vodnog područja sliva Save formirana su slivna područja odnosno fizički slivovi, pri čemu područje PU pripada slivnom području Šumetlica – Crnac (Karačić i sur., 2016).

Slivno područje Šumetlica – Crnac zauzima zapadni dio Brodsko-posavske županije. To je prostor od vodotoka Veliki Strug na zapadu do vodotoka Orljava na istoku. Sjeverna granica je vododjelnica sliva Orljave, a južna rijeka Sava. Ukupna površina slivnog područja Šumetlica – Crnac je preko 98.000 ha. Unutar ovog područja formirano je više manjih slivova (Sloboština, Draževac, Trnava, Mašički potok, Šumetlica, Rešetarica, Adžamovka, Crnac, Rinovica). Glavni recipijent područja je rijeka Sava.

3.7.4. Ostale djelatnosti

U granicama područja ovog PU nalazi se zajedničko lovište XII/114 Slavonski Kobaš koji je u nadležnosti Lovačkog društva „Orljava“ Slavonski Kobaš (POVS Pričac – Lužani). Zajedničkim lovištima gospodare lokalne lovačke udruge, koje provode svoje lovnogospodarske osnove, a temeljem javnog natječaja za zakup prava lova koji raspisuje Brodsko-posavska županija.

U granicama područja se nalazi državno lovište XII/16 Radinje (koje obuhvaća POVS Davor – livade i POVS Vlakanač – Radinje) i koje je u nadležnosti Hrvatskih šuma.

Lovne aktivnosti se provode temeljem lovnogospodarskih osnova za koje se provodi postupak ocjene prihvatljivosti lovnogospodarskog plana za EM. Glavne lovne vrste trenutno su jelen (*Cervus elaphus*), srna (*Capreolus capreolus*) i divlja svinja (*Sus scrofa*).

Pored lovstva na samoj Savi uspostavljena je i ribolovna zona za gospodarski ribolov (zona s2), dok je športski ribolov prisutan u ribolovnim zonama Davor, Nova Kapela i Oriovac. Glavne vrste riba koje se love su som (*Silurus glanis*), štika (*Esox lucius*), šaran (*Cyprinus carpio*) i rjeđe smuđ (*Sander lucioperca*). Na ovom području postoje četiri udruge športskog ribolova (ŠRU Sava Davor, ŠRU Štika Nova Kapela, ŠRU Šaran Oriovac, ŠRU Orljava Lužani).

3.8. Uloga JU Natura Slavonica u razvoju područja

Za JU Natura Slavonica, kao jednog od upravljača prostorom, ključna je suradnja s lokalnom zajednicom i ostalim korisnicima prostora. JU podupire tradicijsku poljoprivredu i uzgoj autohtonih pasmina u granicama svojih kapaciteta. Projekti, aktivnosti i ulaganja JU u ovome smjeru do sada su bili koncentrirani prvenstveno na područja zaštićena u nacionalnim kategorijama, a ne na područje PU.

Ustanova aktivno surađuje s odgojno-obrazovnim ustanovama, znanstvenim institucijama te ustanovama za promicanje kulture, a ima i dobru suradnju s medijima putem kojih se obavlja informiranje javnosti.

4. UPRAVLJANJE

4.1. Vizija

Kroz zajednički rad svih korisnika područja očuvana su močvarna staništa, stari rukavci Save, poplavni travnjaci i šume Crnac polja, a bogatstvo rijetkih vrsta biljaka, leptira i vretenaca inspirira zaljubljenike u prirodu i doprinosi očuvanju lokalnog identiteta.

4.2. Tema A. Očuvanje prirodnih vrijednosti i održivo korištenje

4.2.1. Evaluacija stanja

Evaluacija stanja u nastavku temelji se na analizi dostupne literature, podacima kojima raspolaže JU Natura Slavonica te informacijama i zaključcima dobivenim kroz diskusiju s ključnim dionicima na dioničkoj radionici.

Područje EM Vlukanac – Radinje sa starim rukavcima (mrtvicama) rijeke Save obraslim plutajućom i obalnom vegetacijom, okruženo je šumama hrasta lužnjaka, crne johe i poljskog jasena te predstavlja područje važno za velikog tresetara i druge vrste vretenaca. Budući da ciljni stanišni tip ovisi samo o vodi, dok god postoje slatkovodne vodene površine, stajačice i spore tekućice neupitan je opstanak staništa s pripadnom vegetacijom. No, taj tip vegetacije podložan je brzim promjenama. Dionici navode da su evidentni, već sada, poremećaji u hidrologiji koji se reflektiraju u sve kraćim zadržavanjima vode u šumama. Nedostatak makrofitske vegetacije često je vezan i uz poribljavanje biljojednim vrstama riba (amur - *Ctenopharyngodon idella* i tolstolobik - *Hypophthalmichthys molitrix*) i invazivnim stranim vrstama (tolstolobik - *Hypophthalmichthys molitrix*) koje ilegalno provode pojedinci čime se stvara pritisak na vodenu vegetaciju važnu za vretenca i leptire. Izgrađeni nasipi onemogućuju normalnu vezu starih rukavaca s rijekom Savom što može postupno voditi sukcesiji i ugrožavanju staništa. Također, česta košnja obalne vegetacije od strane Hrvatskih voda može imati negativan učinak na ciljnu vrstu velikog tresetara (*Leucorrhinia pectoralis*).

Veliki tresetar (*Leucorrhinia pectoralis*), ima specifične zahtjeve za opstanak vrste koji uključuju postojanje obalne vegetacije, a koja može biti ugrožena narušavanjem vodnog režima i kakvoće vode, unošenje biljojednih riba u stanište, prirodnom sukcesijom staništa i klimatskim promjenama, isušivanjem vodnih tijela te ostalim hidrotehničkim zahvatima. Moguća ugroženost ove vrste na PEM-u Vlukanac – Radinje unošenjem stranih invazivnih vrsta riba kao i eutrofikacijom navedena je i u istraživanjima Frankovića i Bogdanovića iz 2009. godine.

U tom smislu bi u sljedećem periodu svakako trebalo razmišljati o restauraciji staništa u suradnji s relevantnim dionicima, a prije svega, Hrvatskim šumama i Hrvatskim vodama. Prema riječima djelatnika JU Natura Slavonica, ključni dionici na području provode gospodarenje resursima koje nije u suprotnosti s ciljevima očuvanja ciljnih vrsta i staništa. Tako Hrvatske šume provode nadzor područja, onemogućavaju ilegalne aktivnosti i devastaciju staništa te ostavljaju zonu zaštite uz vodotok i kanale.

Privatni šumoposjednici, čije se šume nalaze u jugoistočnom dijelu područja EM Vlukanac — Radinje upravljaju šumama na tradicionalni način. Također, Hrvatske vode upravljaju vodnim resursima kroz (djelomično) očuvanje prirodnosti starih rukavaca.

U dosadašnjem periodu na području Vlukanac – Radinje nije bilo istraživanja ni praćenja stanja ciljnog stanišnog tipa te ciljne vrste velikog tresetara u organizaciji JU Natura Slavonica te bi ovo bila jedna od prioritarnih aktivnosti u budućem periodu. No, i ovo će biti izazov za JU Natura Slavonica, budući da će uslijed nedostatka kapaciteta, posebno stručnjaka za vretenca, trebati educirati svoje djelatnike za praćenje stanja i upravljanje. Kontinuirano praćenje stanja statusa populacija odredit će i dodatne aktivnosti i smjernice u zaštiti ovih vrsta te biti osnova za izraditi kvalitetni plan upravljanja ovih populacija.

Ciljne vrste leptira **kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*)** i **močvarna riđa (*Euphydras aurinia*)** su evidentirane na pašnjacima i livadama košanicama na područjima EM Pričac-Lužani i Davor livade. Na oba područja EM livade košanice uglavnom su rijetke i nalaze se okružene velikim ratarskim površinama, dok se pašnjaci uglavnom protežu uz rijeku Savu. Posljedično tome, ugrozu za opstanak populacija ciljnih vrsta kiseličinog vatreneog plavca i močvarne riđe je svakako prečesta košnja i intenzivni farmerski uzgoj stoke s jedne strane, a s druge strane zarastanje pašnjaka.

Zarastanje pašnjaka dovodi do sukcesije staništa te širenje invazivnih stranih vrsta, prije svega čivitnjače (*Amorpha fruticosa*), pajasena (*Ailanthus altissima*), dvornika (*Reynoutria japonica*, *Reynoutria sachalinensis*, *Reynoutria x bohémica*) i prave svilenice (*Asclepias syriaca*) (Šašić Kljajo, Mihoci, 2009; Basarek i sur., 2019).

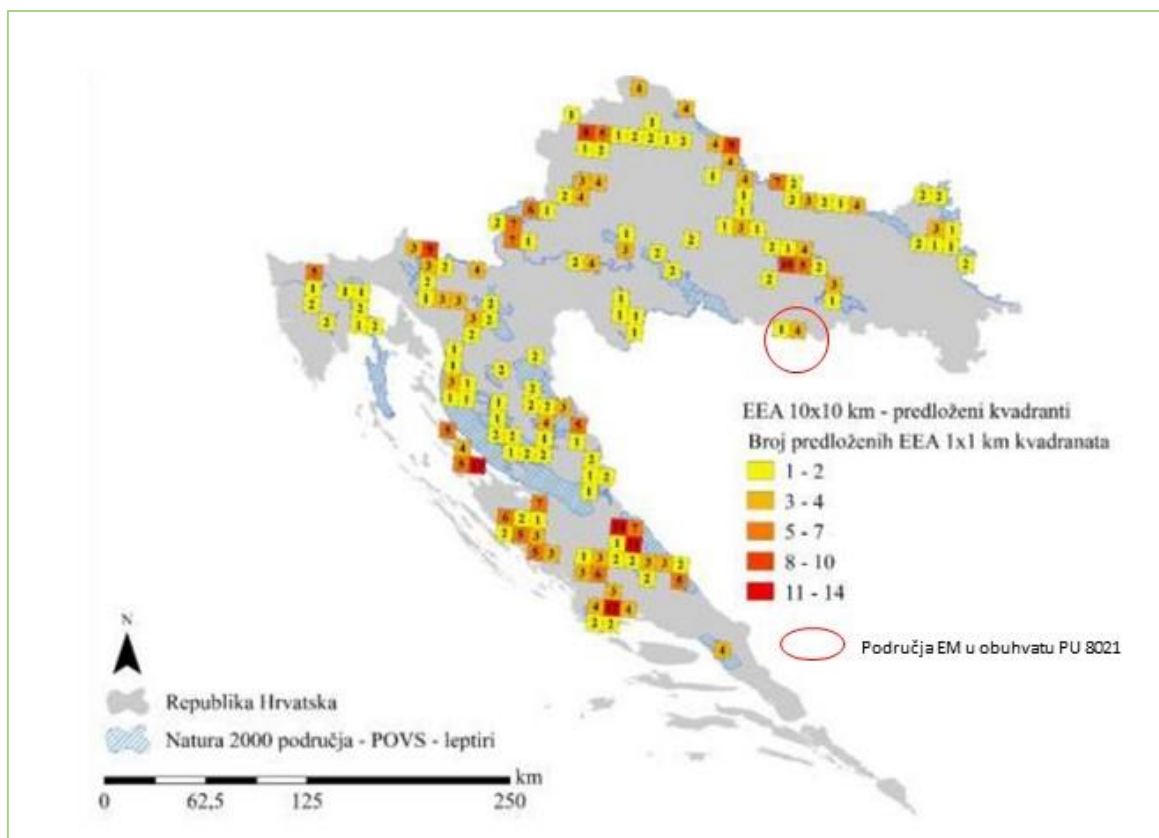
Poljoprivreda je na ovim područjima prije svega zastupljena kroz stočarstvo odnosno ispašu stoke. Na području EM Davor – livade prisutan je jedan vlasnik stoke (konji i goveda), a ono što je pozitivno u cilju očuvanja populacija ciljnih vrsta leptira je trenutna ispaša oko 200 grla na području EM Davor – livade. Na području EM Pričac – Lužani ispaša se provodi na privatnim i državnim česticama. Tako da ugrozu za očuvanje ovih staništa i uz njih vezanih ciljnih vrsta leptira, predstavljaju prisutni imovinsko-pravni sporovi. Pored toga na ovom području prema riječima dionika i djelatnika JU, problem je nedostatan broj stoke. Pozitivno je još uvek što se održavanje pašnjaka i livada provodi na tradicionalan način.

Na PEM-u Pričac - Lužani, u šumama, točnije uz rubne dijelove šume i svijetle šumarke s manjom gustoćom stabala zabilježena je ciljna vrsta **mala svibanjska riđa (*Euphydryas maturna*)**. Ove šume su u privatnom vlasništvu i ono što je pozitivno za očuvanje ciljne vrste i staništa je što se održavaju još uvijek na tradicionalan način.

Općenito za oba područja EM važnim za očuvanje ciljnih vrsta leptira dionici i djelatnici JU Natura Slavonica ističu da se veoma malo koriste mjere iz Programa ruralnog razvoja budući da je samo nekoliko čestica upisano u Arkod (1,12 % površine u obuhvatu PU 8021) (APRRR, 2020).

Važno je istaći da prijetnju u budućnosti na opstanak ciljnih vrsta leptira i njihovih staništa. Na području PU 8021 u manjoj mjeri su prisutne starije generacije poljoprivrednika, lokalnih stočara i šumoposjednika vezana za poljoprivredu, šumarstvo koje poseduju tradicijsko znanje koje može biti dobra osnova za mjere očuvanja ciljnih vrsta. Međutim kako je na prostoru prisutan trend iseljavanja mlađih generacija dolazi do nestajanja tradicijskih poljoprivrednih praksi tipičnih za mala obiteljska poljoprivredna gospodarstva i time ovo može biti jedna od prijetnji za opstanak i očuvanje ciljnih vrsta leptira i njihovih staništa na PEM Pričac - Lužani i Davor livade.

Osim primarnih procjena stanja, daljna istraživanja i praćenje stanja navedenih ciljnih vrsta leptira na područjima EM nisu do sada rađena. U prilog tome, kao značaj daljnjem upravljanju, a u cilju daljnjeg praćenja stanja predviđena su istraživanja o rasprostranjenosti, stanju populacije, uzrocima ugroženosti i potrebnim mjerama očuvanja za navedene ciljne vrste, na području obuhvata PU, kroz projekt „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000” i njegovu komponentu *SMART ciljevi očuvanja i mjere očuvanja za nedovoljno poznate vrste i stanišne tipove*. Ovim projektnim zadatkom će se istražiti izabrani lokaliteti na PEM, na kojima do sada nije bilo povijesnih nalaza ili su oni iz nekog razloga sumnjivi ili previše ne precizni. Za PEM Pričac - Lužani, za ciljne vrste livadnih leptira (kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*) i močvarna riđa (*Euphydryas aurinia*)) odabrana su dva lokaliteta, a za PEM Davor livade jedan lokalitet (Slika 18). Istraživanje bi se provodilo u razdoblju od lipnja do srpnja. Za ciljnu vrstu mala svibanjska riđa (*Euphydryas maturna*) odabrana su četiri lokaliteta na PEM Pričac - Lužani, tijekom razdoblja od svibnja do lipnja (Šašić Kljajo i sur., 2022).

Slika 18. Lokaliteti na PEM Pričac - Ližani i Davor livade obuhvaćeni Smart projektom za ciljne vrste leptira (Izvor: Šašić Kljajo i sur., 2022)

4.2.2. Ciljevi i pokazatelji postizanja ciljeva

TEMA A	Očuvanje prirodnih vrijednosti i održivo korištenje
OPĆI CILJ	Održivim korištenjem prirodnog poplavnog područja i zaobalja velike raznolikosti šumskih, vodenih i travnjačkih staništa, vezanih vrsta i prirodnih procesa postignuta je očuvanost područja ekološke mreže.
Podtema AA	Ciljno vodeno stanište i ciljna vrsta vretenca
Posebni cilj	<i>Vodeno i vlažno stanište te populacije ciljne vrste su u povoljnom stanju očuvanosti.</i>
Pokazatelji postizanja cilja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na PEM-u Vlakanac – Radinje očuvano je 94 ha postojeće površine stanišnog tipa 3150 (Prirodne eutrofne vode s vegetacijom <i>Hydrocharition</i> ili <i>Magnopotamion</i>); 2. Na PEM-u Vlakanac – Radinje očuvano je 54 ha pogodnih staništa za vrstu veliki tresetar (stajaće vode – stari rukavci, ribnjaci, jezera i vrlo spore tekuće vode – riječni rukavci koji su obrasli vodenom i močvarnom vegetacijom)
Podtema AB	Travnjaci, šumske čistine, grmolike rubne površine i ciljne vrste leptira
Posebni cilj	<i>Očuvane su populacije ciljnih vrsta leptira na travnjacima, šumskim rubovima i čistinama.</i>
Pokazatelji postizanja cilja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na PEM-u Pričac – Lužani očuvano je 130 ha pogodnih staništa za vrstu močvarna riđa (travnjačke površine); 2. Na PEM-u Pričac – Lužani očuvana su pogodna staništa za vrstu mala svibanjska riđa (bjelogorične i miješane šume, cvjetni rubovi šuma, čistine u šumi, nizinske livade) unutar zone od 190 ha; 3. Na PEM-u Pričac – Lužani očuvano je 135 ha pogodnih staništa za vrstu kiseličin vatreni plavac (nizinske vlažne livade i močvarni rubovi rijeka, kanala i potoka); 4. Na PEM-u Davor – livade očuvano je 12 ha pogodnih staništa za vrstu močvarna riđa (travnjačke površine);

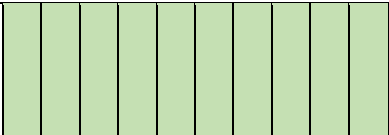
	5. Na PEM Davor – livade očuvano 12 ha pogodnih staništa za vrstu kiseličin vatreni plavac (nizinske vlažne livade i močvarni rubovi rijeka, kanala, potoka)
Podtema AC	Održivost korištenja prirodnih dobara
Posebni cilj	<i>Suradnjom svih dionika gospodarenje prirodnim resursima provodi se na dugoročno održiv način koji doprinosi očuvanju stanišnih tipova i ciljnih vrsta.</i>
Pokazatelji postizanja cilja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Broj ostvarenih suradnji dionika i JU na izradi planskih dokumenta i njihovoj implementaciji raste u odnosu na 2022. godinu. 2. Propisani ciljevi i mjere očuvanja za ciljne vrste i staništa ugrađeni u sve sektorske planove gospodarenja prirodnim dobrima.

4.2.3. Aktivnosti teme A.

AA. Očuvanje vodenih staništa i vrsta															
Tip aktivnosti	Aktivnosti	Pokazatelji aktivnosti	Prioritet	Suradnici	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Trošak provedbe (Eur) ⁵
Istraživanje i praćenje stanja	AA1. Uspostaviti i provoditi praćenje stanja ciljnog stanišnog tipa (3150) prirodne eutrofne vode s vegetacijom <i>Hydrocharition</i> ili <i>Magnopotamion</i> .	Izvešće o provedenom monitoringu s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za upravljanje.	1	Vanjski stručnjaci (u suradnji s MINGOR-om)											595,00
Istraživanje	AA2. Istražiti veličinu populacije vrste, stanje vrste i utvrditi površinu staništa za vrstu veliki tresetar.	Izvešće o provedenom istraživanju s utvrđenom površinom staništa.	1	Vanjski stručnjaci (u suradnji s MINGOR-om)											3.980,00
Praćenje stanja	AA3. Provoditi praćenje stanja ciljne vrste velikog tresetara.	Izvešće o provedenom monitoringu s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, veličini populacije, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za upravljanje.	1	Vanjski stručnjaci (u suradnji s MINGOR-om)											0,00
Praćenje stanja	AA4. Pratiti pojavu i kartirati invazivne strane vrste putem službene aplikacije „Invazivne vrste u Hrvatskoj”.	Minimalno 50 unosa godišnje u aplikaciju; preuzimanje podataka iz baze aplikacije jednom godišnje.	1	MINGOR, ŠRU, HŠ											0,00

⁵ Tečaj po kojem 1 Euro iznosi 7,53450 kuna odnosi se na stopu konverzije određenu Odlukom o objavi uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (NN 85/2022).

Aktivno upravljanje	AA5. Prema potrebi provoditi mjere kontrole širenja invazivnih stranih vrsta (uključujući i biljojedne vrste riba).	Mjere kontrole širenja invazivnih vrsta provedene najmanje dva puta; Izrađena izvješća o provedenim aktivnostima.	2	MINGOR, HV, Vanjski stručnjaci, ŠRU, HŠ															0,00
Praćenje stanja	AA6. Pratiti postojeće podatke o kakvoći vode kroz suradnju s relevantnim dionicima.	Uspostavljena baza podataka JU koja se ažurira na godišnjoj bazi temeljem podataka prikupljenih od relevantnih dionika.	2	HV, Znanstvena zajednica, Vanjski stručnjaci, Zavod za javno zdravstvo BPŽ															0,00
Praćenje stanja	AA7. Redovito bilježiti i prijavljivati pronalazke mrtvih, ozlijeđenih ili bolesnih strogo zaštićenih životinja.	Prijava nalaza putem postojećeg web obrasca MINGOR-a.	2																0,00
Praćenje stanja	AA8. Prikupljati podatke o nalazima i opažanjima divljih sisavaca tijekom redovnog obilaska terena.	Prijava nalaza putem postojećeg web obrasca MINGOR-a; Baza podataka JU ažurirana prilikom svakog nalaza.	2	ZZOP, MINGOR															0,00
Suradnja	AA9. Surađivati s dionicima vezano za razmjenu podataka i praćenje stanja vrsta.	Održana najmanje četiri sastanka tijekom provedbe PU s relevantnim dionicima s ciljem razmjene podataka.	2	HŠ, HV, HŠD															0,00
Suradnja	AA10. Razmjenjivati podatke i surađivati s dionicima o hidromorfološkom stanju vodotoka i dinamici plavljenja.	Osnovana baza podataka s prostornim podacima; Uspostavljena baza podataka JU koja se ažurira na godišnjoj bazi temeljem podataka prikupljenih od relevantnih dionika.	2	HV															0,00
Aktivno upravljanje	AA11. Izrada studije restauracije i druge potrebne dokumentacije u svrhu restauracije poplavne nizine rijeke Save u Radinju prema preporukama iz Bijele knjige rijeke Save.	Izrađena studija i druga dokumentacija.	3	Vanjski stručnjaci															10.615,00

Aktivno upravljanje	AA12. Suradivati u provođenju Programa radova održavanja u području zaštite od štetnog djelovanja voda.	Minimalno održana tri sastanka s relevantnim dionikom vezano za košnju obalne vegetacije.	1	HV		0,00
Ukupno:						15.190,00

AB. Travnjaci, šumske čistine, grmolike rubne površine i ciljne vrste															
Tip aktivnosti	Aktivnosti	Pokazatelji aktivnosti	Prioritet	Suradnici	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Trošak provedbe (Eur)
Praćenje stanja	AB1. Provoditi praćenje stanja ciljne vrste močvarne riđe (<i>Euphydryas aurinia</i>).	Izvešće o provedenom monitoringu s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, veličini populacije, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za upravljanje.	1												265,00
Praćenje stanja	AB2. Provoditi praćenje stanja ciljne vrste mala svibanjska riđa (<i>Euphydryas maturna</i>).	Izvešće o provedenom monitoringu s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, veličini populacije, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za upravljanje.	1												265,00
Praćenje stanja	AB3. Provoditi praćenje stanja ciljne vrste kiseličin vatreni plavac (<i>Lycaena dispar</i>).	Izvešće o provedenom monitoringu s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, veličini populacije, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za upravljanje.	1												265,00

Aktivno upravljanje	AB4. Prema potrebi provoditi mjere kontrole širenja stranih i invazivnih stranih vrsta.	Izrađen izvještaj o provedenim aktivnostima Površina s koje su uklonjene strane invazivne biljne vrste nije manja od 1.000 m ² .	1	HŠ, HV		5.310,00
Praćenje stanja	AB5. Redovito bilježiti i prijavljivati nalaze drugih vrsta leptira osim ciljnih vrsta.	Izvešće o provedenom monitoringu s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, veličini populacije, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za upravljanje.	2			0,00
Praćenje stanja	AB6. Redovito bilježiti i prijavljivati pronalazke mrtvih, ozlijeđenih ili bolesnih strogo zaštićenih životinja.	Prijava nalaza putem postojećeg web obrasca MINGOR-a.	2			0,00
Ukupno:						6.105,00

AC. Održivost korištenja prirodnih dobara															
Tip aktivnosti	Aktivnosti	Pokazatelji aktivnosti	Prioritet	Suradnici	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Trošak provedbe ⁶ (Eur)
Nadzor	AC1. Redovito nadzirati provođenje aktivnosti ugrađenih u programe gospodarenja prirodnim dobrima, a o eventualnom kršenju mjera izvještavati inspekciju i nadležne institucije.	Minimalno dva terenska obilaska PEM-a godišnje; Izrađeno najmanje jedno izvešće godišnje o obavljenom nadzoru/obilasku (zapisnik u slučaju kršenja mjera).	1	HV, HŠ, Min. poljoprivrede, MINGOR, Zavod, Poljoprivredna poduzeća, LAG-ovi, Lovačka društva, ŠRU, Državni inspektorat, JLS (komunalni redari), MUP, Zakupnici lovišta											665,00
Suradnja	AC2. Unaprijediti suradnju s relevantnim dionicima s ciljem uključivanja u izradu planskih dokumenata i njihovu implementaciju na području.	Minimalno održana tri sastanka s relevantnim dionicima vezano za provedbu planskih dokumenata na području PEM-a; Izrađene bilješke i zapisnici sastanaka; JU sudjeluje u svim javnim raspravama za planska dokumenta koja su relevantna za PEM-a.	2	HV, HŠ, Min. poljoprivrede, MINGOR, Zavod, Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije, Poljoprivredna poduzeća, LAG-ovi, Lovačka društva, ŠRU											0,00
Jačanje kapaciteta JU	AC3. Uspostaviti i redovno ažurirati bazu podataka o brojnosti stoke na području.	Baza podataka uspostavljena i redovno jedanput godišnje ažurirana.	3	Poljoprivredna poduzeća, Lokalni stočari, APPRRR											0,00
Poticanje	AC4. Organizirati okrugli stol vezan za korištenje mjera ruralnog razvoja (M.10 i M.11) potrebama korisnika.	Održan okrugli stol vezan za probleme korištenja mjera ruralnog razvoja u Natura i zaštićenim područjima; Najmanje	3	Znanstvene institucije, LAG-ovi, zemljoposjednici, JU za zaštitu prirode, Sveučilište u Slavskom Brodu, Srednja											130,00

⁶ Navedeni iznosi odnose se na okvirnu procjenu sredstava potrebnih za provedbu aktivnosti PU, dodatno na trenutno raspoloživa redovna sredstva JU. One aktivnosti za koje nije naznačen trošak provedbe provodit će se u okviru redovnog djelovanja JU, uz pretpostavku ispunjenja aktivnosti planiranih u Temi A: Očuvanje prirodnih vrijednosti i održivo korištenje.

		30 anketiranih poljoprivrednika u Natura i zaštićenim područjima.		škola Matija Antun Reljković Slavonski Brod																
																	Ukupno:	795,00		
																	UKUPNO TEMA A:	22.090,00		

4.3. Tema B. Suradnja s lokalnom zajednicom i edukacija

4.3.1. Evaluacija stanja

Suradnja s lokalnom zajednicom se prije svega odvija kroz njihovo poticanje na provođenje tradicijskih djelatnosti. Upravo tradicijska znanja lokalnih stočara i šumoposjednika vezana za poljoprivredu, šumarstvo i upravljanje prostorom mogu biti osnova za mjere očuvanja ciljnih vrsta. Ipak, ovdje treba naglasiti da je prisutan trend iseljavanja, gubitak tradicijskog znanja nestankom starih generacija te smanjeni interes za očuvanje lokalne baštine kod mlađih generacija.

Jedno od mogućih rješenja problema bi moglo biti osnivanje radnih skupina ili suradničkih vijeća u svrhu učinkovitog upravljanja područjem za dobrobit ciljnih vrsta. Ovime bi se dao i značaj i uloga lokalne zajednice u očuvanju prirodnih vrijednosti područja.

Na područjima EM koja su u obuhvatu ovog PU, JU Natura Slavonica nema razvijene edukativne programe koji bi se bavili ciljnom vrstom i staništem, što svakako predstavlja izazov za budući period. Smanjen je interes škola za terensku nastavu u prirodi zbog slabijeg imovinskog stanja obitelji učenika⁷.

Djelatnici JU naglašavaju da škole s užeg i šireg područja do sada nisu pokazale veći interes za suradnju s JU Natura Slavonica. Za škole je najveći problem osiguranje prijevoza do PEM-ova s obzirom na slabije imovinsko stanje dijela učenika i njihovih obitelji, a Ustanovi je problem te troškove financirati iz vlastitog proračuna.

Edukativni programi bi se mogli, za početak, provoditi u lokalnim školama. Prostora za unaprjeđenje svakako ima, a prije svega u suradnji s lokalnim školama i Hrvatskim šumarskim društvom u pogledu organizacije nastave u prirodi i radionica u školi te suradnji s Gradskim muzejom Nova Gradiška u organizaciji izložbi, radionica i predavanja s ciljem promocije Natura 2000 ekološke mreže, ciljnih vrsta, prirodne i kulturne baštine područja. Na ovom području Hrvatske šume posjeduju ugostiteljski objekt lovne kuće koji bi mogao biti dobra potpora za razvijanje određenih edukacijskih programa.

Lokalno stanovništvo njeguje suživot s rijekom Savom i tradicijske aktivnosti, a to se ogleda i u manifestacijama. Tako općina Davor organizira Ribarske večeri u Davoru, regionalno popularnu manifestaciju koja se odvija u kolovozu svake godine. JU Natura Slavonica bi manifestacije poput ove mogla koristiti i za provođenje svojih edukacijskih aktivnosti te time podići svijest o važnosti ovog područja u kontekstu očuvanja prirode.

Šira okolica s etno selima (Stara Kapela) i materijalna kulturna baština privlače posjetitelje u ovu regiju što može biti i razvojna prilika za lokalno stanovništvo. Lokalna kulturno-umjetnička društva doprinose očuvanju materijalne i nematerijalne baštine, čuvanju tradicijskih znanja vezanih za poljoprivredu, šumarstvo i gospodarenje poplavnim područjima. Hrvatski institut za povijest Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje izdao je publikaciju znanstvenih radova vezanih za povijest područja, proučavanje i vrednovanje povijesne građe. Gradski muzej iz Nove Gradiške ulaže napore u zaštitu i očuvanje kulturne baštine ove regije, znanstveni rad i interpretaciju. Upravo ovi dionici bi se mogli uključiti u interpretaciju kulturne i prirodne baštine kraja za zajedničke projekte, kampanje i izradu promotivnih materijala. Djelatnici JU Natura Slavonica navode da bi bilo jako korisno da se na ovim područjima EM planiraju poučne staze koje bi interpretirale prirodnu i kulturnu baštinu.

Turistička zajednica Brodsko-posavske županije zainteresirana je za razvoj dodatnih sadržaja za područje, a vezano za posjećivanje obližnjeg etno sela Stara Gradiška. Čak i lokalni OPG-ovi (npr. OPG Kereković) iskazuju interes za dodatne sadržaje za posjetitelje njihovog OPG-a. Trenutačno jedan lokalni OPG omogućuje panoramsku vožnju Savom s polaskom iz Priča uz ponudu lokalnih proizvoda.

⁷ Trošak puta i/ili trošak samog programa.

4.3.2. Ciljevi i pokazatelji postizanja ciljeva

TEMA B	Suradnja s lokalnom zajednicom i edukacija
OPĆI CILJ	Aktivno partnerstvo između Javne ustanove i lokalne zajednice te drugih dionika važan je doprinos održivom upravljanju područjem i promicanju njegovih prirodnih i kulturnih vrijednosti.
Posebni cilj	<i>Prirodne vrijednosti područja ekološke mreže poznate su široj javnosti kroz suradnju s lokalnom zajednicom i drugim dionicima.</i>
Pokazatelji postizanja cilja	1. Broj ostvarenih suradnji s dionicima i lokalnom zajednicom raste u odnosu na broj ostvarenih suradnji u 2022. godinu.

4.3.3. Aktivnosti teme B

B. Suradnja s lokalnom zajednicom i edukacija															
Tip aktivnosti	Aktivnosti	Pokazatelji aktivnosti	Prioritet	Suradnici	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Trošak provedbe ⁸ (Eur)
Informiranje	B1. Objavljivati i distribuirati edukativne i promotivne materijale u svrhu promoviranja pozitivnih praksi u poljoprivredi, šumarstvu, vodnom gospodarstvu i rekreativnom ribolovu koje pomažu očuvanju ciljnih vrsta i staništa.	Najmanje tri puta tijekom provedbe PU objavljeni i distribuirani edukativni i promotivni materijali.	1	Ministarstvo poljoprivrede, LAG, JLS, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, Sveučilište u Slavonskom Brodu, Meridiana – Slavonica, Županijski ribolovni savez											795,00
Informiranje	B2. Kontinuirano promovirati zaštitu prirode i primjere dobre prakse u poljoprivredi, šumarstvu, vodnom gospodarstvu i rekreativnom ribolovu koje pomažu očuvanju ciljnih vrsta i staništa, putem medija (tiskanih, radio, TV, službena stranica JU i <i>web</i>) te društvenih mreža.	Najmanje dva puta godišnje se se medijima šalju priopćenja o provedenim aktivnostima JU ili najave događanja u organizaciji JU u svrhu promocije zaštite prirode i primjera dobre prakse; Najmanje dva objavljena članka i medijskih sadržaja na službenoj web stranici JU.	1	Hrvatsko šumarsko društvo, Gimnazija Nova Gradiška, Klasična gimnazija fra Marijana Lanosovića s pravom javnosti, Mediji											0,00
Infrastruktura	B3. Postavljati i održavati informativne ploče i/ili poučne staze i drugu posjetiteljsku infrastrukturu u cilju interpretacije prirodnih i kulturnih vrijednosti.	Postavljeno najmanje četiri informativne ploče; Izgrađena najmanje jedna poučna staza i/ili druga posjetiteljska infrastruktura.	2	JLS, CTR, Meridiana – Slavonica											2.655,00
Promocija	B4. Promovirati prirodne vrijednosti područja ekološke mreže kroz različite lokalne tradicionalne, kulturne i/ili	Minimalno tri manifestacije na kojima je sudjelovala JU.	3	Lokalna zajednica, JLS, ŠRU, nevladine udruge											400,00

⁸ Navedeni iznosi odnose se na okvirnu procjenu sredstava potrebnih za provedbu aktivnosti PU, dodatno na trenutno raspoloživa redovna sredstva JU. One aktivnosti za koje nije naznačen trošak provedbe provodit će se u okviru redovnog djelovanja JU, uz pretpostavku ispunjenja aktivnosti planiranih u Temi B: Suradnja s lokalnom zajednicom i edukacija.

	sportske manifestacije i događaje (npr. ribarske večeri u Davoru, dan općine).																	
Edukacija	B5. Provoditi edukativne programe u suradnji s lokalnim školama.	Najmanje svake treće godine održana predavanja i/ili radionica; Najmanje 100 djece sudjelovalo u edukativnim programima JU.	3	Lokalne osnovne škole, HŠD, Gradski muzej Nova Gradiška, BPŽ														400,00
Poticanje	B6. Poticati lokalno stanovništvo i poljoprivrednike na korištenje mjera ruralnog razvoja.	Organizirano najmanje tri edukacije.	2	LAG, Poljoprivredna savjetodavna služba, Sveučilište u Slavanskom Brodu, privatni zemljoposjednici Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede, LAG-ovi, CTR														0,00
Poticanje i suradnja	B7. Poticati osnivanje radne skupine u svrhu učinkovitijeg upravljanja područjima EM.	Osnovana radna skupina; Najmanje svake druge godine tijekom trajanja provedbe PU organizirani sastanci radne skupine; Izrađeni zapisnici sa svih sastanaka radne skupine.	3	HŠ, HV, ŠRU, Županijski ribolovni savez, uzgajivači stoke														0,00
Suradnja	B8. Sudjelovati u izradi, pripremi i provedbi zajedničkih projekata vezanih uz zaštitu prirodne i kulturne baštine na područjima EM.	Najmanje dva projekta u kojima sudjeluje JU; Najmanje tri pripremljena projektna prijedloga.	3	Regionalna razvojna agencija, upravni odjeli, zavodi, javne ustanove, javna poduzeća, JLS														0,00
UKUPNO TEMA B:																	4.250,00	

4.4. Tema C. Razvoj kapaciteta JU potrebnih za upravljanje područjem

4.4.1. Evaluacija stanja

JU Natura Slavonica ima sjedište u Slavonskom Brodu, u zgradi u vlasništvu Brodsko-posavske županije koja pokriva i režijske troškove prostora. Poslovni prostor prikladan je samo za postojeći broj zaposlenika.

JU Natura Slavonica upravlja sa sedam zaštićenih područja i 16 područja europske ekološke mreže Natura 2000. Ukupna površina zaštićenih područja pod upravom JU iznosi oko 21.150 ha (10,87 % površine Brodsko-posavske županije), a površina Natura 2000 mreže pod upravom JU iznosi oko 60.795 ha (30 % površine Brodsko-posavske županije).

Iako je prema Pravilniku o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada predviđeno 10 djelatnika, JU Natura Slavonica ima trenutno ukupno zaposlena četiri djelatnika (od toga tri djelatnika na neodređeno). Trenutačni ustroj JU nije u skladu s preuzetim obavezama ustanove, ni po pitanju broja djelatnika, ni po organizaciji ustrojstvenih jedinica te uz to vezanih nadležnosti i odgovornosti.

Nedostatak kapaciteta prvenstveno se negativno očituje u nedostatku stručnog voditelja i službe čuvara prirode. Nedostatak službe čuvara prirode ima za posljedicu otežan rad JU Natura Slavonica u upravljanju područjima EM, osobito: manjak prisutnosti u prostoru područja pod zaštitom, onemogućena je učinkovita kontrola i sankcioniranje neželjenih oblika ponašanja, smanjena mogućnost praćenja stanja, a edukativne aktivnosti se obavljaju u ograničenom obimu. Nedostatak stručnog voditelja se može očitovati u dosadašnjem nedostatnom planiranju aktivnosti i projekata za ovo područje.

S ovim brojem djelatnika te povećanim obimom posla zbog upravljanja područjima EM pred JU Natura Slavonica su stavljeni zadaci koje, bez značajnijeg jačanja ljudskih kapaciteta, teško da je moguće provesti. Ovome treba pridodati i da se proračun JU nije povećao nakon proglašenja ekološke mreže Natura 2000. JU Natura Slavonica je brojem zaposlenih jedna od najmanjih javnih ustanova te jedna od 3 ustanove za zaštitu prirode s najmanjim proračunom u Hrvatskoj. Unatoč tome JU Natura Slavonica je profesionalna, stručna i posvećena javna ustanova koja ima jedan od složenijih zadataka upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže u Hrvatskoj.

Njeni su djelatnici, od samog osnivanja, svoje napore ulagali u razvoj vlastitih kompetencija. Ovdje treba posebno istaknuti sudjelovanje na treninzima, radionicama i godišnjem skupu stručnih službi u organizaciji Zavoda za zaštitu okoliša i prirode, treninzima vezanim uz projektni ciklus i pisanje projekata, a dio stručne službe koristi i GIS alate za pohranu i analizu terenskih podataka. JU Natura Slavonica provodi i neke složenije monitoringe, koji zahtijevaju dobro poznavanje vrsta, poput monitoringa čestih vrsta ptica poljoprivrednih staništa i zimskog prebrojavanja ptica močvarica na ribnjacima i u posebnim ornitološkim rezervatima. JU Natura Slavonica u stručnim krugovima prepoznaje se kao mala te, iako potkapacitirana, aktivna, kompetentna i pouzdana JU za upravljanje zaštitom prirode na županijskoj razini.

Njeni djelatnici i njihovo znanje, iskustvo, poznavanje područja i sigurnost u obavljanju zadaća, ali istovremeno i suradnja s dionicima s kojim planiraju i provode projekte i veći broj aktivnosti, istaknuti su kao glavne snage na kojima JU Natura Slavonica zasniva svoj rad. Radna atmosfera te komunikacija i suradnja unutar JU su dobri. Ovaj mali tim voli terenski rad, a zahvaljujući projektu Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000 konačno je dobio i prvo vozilo i prvo plovilo u vlasništvu JU. Uredska opremljenost je zadovoljavajuća, ali bi bilo dobro u budućnosti pribaviti laptove koje bi stručna služba koristila za edukacije i kod terenskih izlazaka. Terenska oprema je prilično zastarjela i neadekvatna. U narednom periodu treba razmišljati o nabavci drona s kamerom, novog GPS uređaja, fotoopreme, nadzornih kamera, teleskopa i kvalitetnijih dalekozora za djelatnike, opreme za školu u prirodi s djecom i dr.

Mreža dionika s kojima JU Natura Slavonica ima uspostavljenu suradnju uključuje i stručne i znanstvene institucije u Hrvatskoj i izvan nje te udruge aktivne u zaštiti prirode.

JU Natura Slavonica u široj javnosti prepoznata je zahvaljujući dobroj suradnji s medijima i službenoj web stranici koju JU održava od 2011. godine. Brojne dionike (Brodsko ekološko društvo – BED, Hrvatsko šumarsko društvo – ogranci Slavonski Brod i Nova Gradiška, Zajednica tehničke kulture, općine Stara Gradiška i Klakar, razvojna agencija CTR, Turistička zajednica Grada Nova Gradiška i dr.) JU uključuje u zajedničke projekte te tako jača suradnju.

Financiranje rada JU Natura Slavonica gotovo u potpunosti provodi se sredstvima iz proračuna Brodsko-posavske županije, no ona pokrivaju vrlo skroman dio aktivnosti potrebnih za upravljanje područjima u nadležnosti JU. Raspoloživost fondova EU te drugih vanjskih izvora financiranja razvojnih projekata, prilika je koju je JU već koristila, a na koju u velikoj mjeri računa i u budućnosti. Naravno, uz korištenje EU sredstva treba voditi računa o osiguravanju sufinanciranja, ali i potrebnim ljudskim kapacitetima za provedbu projekata.

Osim proračunskih sredstava, JU Natura Slavonica je u suradnji s Javnom ustanovom Centar za gospodarski razvoj Brodsko-posavske županije ostvarila dva velika projekta iz fondova i programa EU („Uređenje i opremanje poučne staze s odmorištem i vidikovcem u posebnom ornitološkom rezervatu Bara Dvorina“ u okviru operacije 8.5.2 „Uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture“ i „Prirodni i kulturni resursi u funkciji turizma“), a za učinkovit rad u budućnosti također će biti neophodno osigurati projektna sredstva i kadrovski ojačati stručnu službu JU Natura Slavonica.

Za provedbu potrebnih promjena nužno je bolje razumijevanje i snažnija podrška osnivača te je u tom smjeru u nadolazećem razdoblju prioritetno potrebno usmjeriti postojeće kapacitete. Komunikacija prema donosiocima odluka na županijskoj razini ocjenjuje se kao korektna, ali je podrška i ulaganje u djelovanje JU ipak nedovoljno.

Planirane aktivnosti predstavljaju samo manji dio obaveza JU Natura Slavonica te je procijenjeno da je njihovu provedbu teško ostvariti s trenutnim kapacitetima JU, odnosno trenutni broj djelatnika nije dovoljan je za planirano upravljanje PEM, zbog ukupnog opterećenja koje proizlazi iz broja zaštićenih područja i područja EM kojima JU Natura Slavonica upravlja te površine koju pokrivaju.

Svoje djelovanje JU Natura Slavonica prvenstveno može ostvariti kroz nastavak suradnje sa svim dionicima te kroz aktivnosti istraživanja i praćenja stanja očuvanosti ciljnog staništa, razvoju edukacijskih programa te suradnji na razvoju i provedbi zajedničkih projekata.

Međunarodna suradnja je zadovoljavajuća i u najvećoj mjeri ostvarena je kroz postojeću mrežu *SavaParks Network* (od 2014. godine) i provedbu međunarodnih projekata. Do sada ostvareni kontakti s članovima mreže dovode i do razvoja vlastitih projektnih prijedloga JU Natura Slavonica s pojedinim članovima ove mreže. U budućnosti je potrebno minimalno održati ovu razinu suradnje. Na žalost, moguće je i povlačenje JU iz članstva ove mreže ako dođe do uvođenja većih članarina budući da JU svejedno nema kapaciteta da u potpunosti koristi mogućnosti koje pruža Mreža.

4.4.2. Ciljevi i pokazatelji postizanja ciljeva

TEMA C	Razvoj kapaciteta JU potrebnih za upravljanje područjem
OPĆI CILJ	JU Natura Slavonica raspolaže potrebnim kapacitetima za kvalitetno upravljanje područjima i poželjan je partner za razvoj i provedbu projekata koji doprinose očuvanju prirode.
Posebni cilj	<i>Kontinuiranim unaprjeđivanjem kapaciteta i kompetencija djelatnika te opreme i infrastrukture, osigurano je učinkovito upravljanje područjem, kvalitetna suradnja s dionicima i prepoznatljivost ustanove.</i>
Pokazatelji postizanja cilja	<ol style="list-style-type: none"> 1. Javna ustanova ima na raspolaganju dovoljan broj djelatnika sa svim kompetencijama i vještinama potrebnim za samostalnu provedbu aktivnosti planiranih ovim PU; 2. Baze podataka Javne ustanove uključuju sve postojeće stručne podloge, literaturu, znanja i informacije relevantne za upravljanje ovim područjem te se redovno ažuriraju temeljem novih spoznaja; 3. Financijska i materijalna sredstva dostupna su za učinkovito upravljanje; 4. Sve aktivnosti prioriteta 1 i 2 planirane ovim Planom upravljanja se provode.

4.4.3. Aktivnosti teme C

C. Razvoj kapaciteta JU potrebnih za upravljanje područjem															
Tip aktivnosti	Aktivnosti	Pokazatelji aktivnosti	Prioritet	Suradnici	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	Trošak provedbe ⁹ (Eur)
Suradnja	C1. Suradivati s nadležnim tijelima davanjem mišljenja, smjernica i preporuka u procesu izrade prostornoplanske dokumentacije.	Izrađena minimalno tri mišljenja i/ili primjedbi i/ili preporuka u postupcima javne rasprave; Sudjelovanje na minimalno tri javna izlaganja.	1	JLS, BPŽ, Zavod za prostorno planiranje											0,00
Jačanje kapaciteta JU	C2. Ustrojiti čuvarsku službu. U okviru službe nadzora JU BPŽ osigurati 10 % radnog vremena djelatnika, za potrebe provedbe ovog PU.	Zaposlen minimalno još jedan čuvar prirode.	1												15.925,00
Jačanje kapaciteta JU	C3. Ojačati kapacitet stručne službe. U okviru stručne službe JU BPŽ osigurati 10 % radnog vremena djelatnika, za potrebe provedbe ovog PU.	Zaposlen minimalno još jedan djelatnik u stručnoj službi.	1												19.910,00
Jačanje kapaciteta JU	C4. Educirati djelatnike JU u svrhu praćenja stanja ciljnih vrsta i staništa.	Minimalno dvoje djelatnika, najmanje dva puta tijekom provedbe plana, prošlo edukaciju vezano za praćenje stanja ciljnih staništa.	1												3.980,00
Suradnja	C5. Sudjelovanje u aktivnostima Sava Parks mreže.	Djelatnici JU sudjeluju na svim sastancima Savaparks mreže; Djelatnici JU sudjeluju u provedbi aktivnosti Savaparks mreže.	2												5.310,00
Jačanje kapaciteta JU	C6. Sudjelovati na stručnim edukacijama, treninzima, seminarima, skupovima, sajmovima i savjetovanjima s tematikom	Minimalno dvoje djelatnika, najmanje tri puta tijekom provedbe PU, sudjelovalo na stručnim	1												2.655,00

⁹. Navedeni iznosi odnose se na okvirnu procjenu sredstava potrebnih za provedbu aktivnosti PU, dodatno na trenutno raspoloživa redovna sredstva JU. One aktivnosti za koje nije naznačen trošak provedbe provodit će se u okviru redovnog djelovanja JU, uz pretpostavku ispunjenja aktivnosti planiranih u Temi C: Razvoj kapaciteta JU potrebnih za upravljanje područjem.

	vezanom za zaštitu i korištenje prirode te redovno poslovanje (komunikacija, informacije i ostale stručne radionice/seminari).	edukacijama, treninzima, seminarima, skupovima, sajmovima i savjetovanjima s tematikom vezanom za zaštitu i korištenje prirode te redovno poslovanje.																	
Jačanje kapaciteta JU	C7. Redovito održavati i nadopunjavati opremu potrebnu za rad djelatnika JU na provedbi aktivnosti ovog PU.	Nabavljen minimalno jedan GPS uređaj, fotooprema, četiri dalekozora za djelatnike JU, 2 entomološke mrežice i pribor, 4 para vodootpornih kombinezona s čizmama oprema za školu u prirodi; Oprema je redovno održavana.	1																13.270,00
Jačanje kapaciteta JU	C8. Osigurati dodatna sredstva za tekuće održavanje vozila i putne troškove, u kontekstu provedbe aktivnosti ovog PU-a.	Djelatnicima su dostupna vozila i tekuća sredstva potrebna za obavljanje terenskih aktivnosti; Broj terenskih izlazaka na PEM.	1																2.655,00
Suradnja	C9. Koristiti resurse relevantnih dionika za potrebe razvoja projektnih prijedloga, apliciranja te provedbe projekata.	Organizirano minimalno dva sastanka s relevantnim dionicima; Minimalno napisana dva nova prijedloga projekta uz pomoć relevantnih dionika.	3	CTR, vanjski stručnjaci, nevladine udruge															0,00
Jačanje kapaciteta JU	C10. Izvraditi novi Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada JU.	Izrađen novi Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada JU.	1																0,00
UKUPNO TEMA C:																		63.705,00	

4.5. Relacijske tablice između ciljeva, mjera očuvanja i aktivnosti upravljanja

Tablica 5. Pregled nacрта ciljeva i mjera očuvanja područja ekološke mreže (MINGOR, 2021b) te pridruženih aktivnosti za ciljne stanišne tipove i ciljne vrste prema područjima ekološke mreže

HR2001288 PRIČAC – LUŽANI				
Hrvatski naziv vrste/ staništa	Znanstveni naziv vrste/šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
močvarna riđa	<i>Euphydryas aurinia</i>	Očuvano 130 ha pogodnih staništa za vrstu (travnjačke površine).	Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije;	AC4, B6
			Ograničiti kanaliziranje vodotoka i isušivanje livada;	AB1, AC1
mala svibanjska riđa	<i>Euphydryas maturna</i>	Očuvana pogodna staništa za vrstu (bjelogorične i miješane šume, cvjetni rubovi šuma, čistine u šumi, nizinske livade) unutar zone od 190 ha.	Očuvati čistine unutar šume (livade, pašnjake i dr.) i njihove grmolike rubne površine te šumske rubove;	AB2, AB4, AC1, B1, B8
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije;	AC4, B6
kiseličin vatreni plavac	<i>Lycaena dispar</i>	Očuvano 135 ha pogodnih staništa za vrstu (nizinske vlažne livade i močvarni rubovi rijeka, kanala i potoka).	Održavati povoljni hidrološki režim;	AC1, B8
			Zabranjeno je betoniranje i popločavanje obala vodotoka i kanaliziranje toka;	AC1
			Smanjiti intenzitet košnje područja inundacije vodotoka i područja uz vodotoke na način da se košnja obavlja rotacijski (svake godine samo na jednoj uzdužnoj trećini područja koje se kosi) u razdoblju od sredine rujna do kraja svibnja;	AB3, B1, B8
			Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i u njihovoj neposrednoj blizini;	B1, B6
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije;	AC4, B6
Ostale aktivnosti koje doprinose cilju očuvanja				AB4, AB5, AB6, AC2, AC3, B2, B3, B4, B5, B7
HR2001289 DAVOR – LIVADE				
Hrvatski naziv vrste/ staništa	Znanstveni naziv vrste/šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
močvarna riđa	<i>Euphydryas aurinia</i>	Očuvano 12 ha pogodnih staništa za vrstu (travnjačke površine).	Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije;	AC4, B6
			Ograničiti kanaliziranje vodotoka i isušivanje livada;	AB1, AC1, B1
kiseličin vatreni plavac	<i>Lycaena dispar</i>	Očuvano 12 ha pogodnih staništa za vrstu (nizinske vlažne livade i močvarni rubovi rijeka, kanala, potoka).	Održavati povoljni hidrološki režim;	AC1, B8
			Zabranjeno je betoniranje i popločavanje obala vodotoka i kanaliziranje toka;	AC1
			Smanjiti intenzitet košnje područja inundacije vodotoka i područja uz vodotoke na način da se košnja obavlja	AB3, B1, B8

			rotacijski (svake godine samo na jednoj uzdužnoj trećini područja koje se kosi) u razdoblju od sredine rujna do kraja svibnja;	
			Ograničiti upotrebu sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i u njihovoj neposrednoj blizini;	B1, B6
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije;	AC4, B6
Ostale aktivnosti koje doprinose ciljevima očuvanja				AB5, AB6, AC2, AC3, B2, B3, B4, B5, B7
HR2001379 VLAKANAC – RADINJE				
Hrvatski naziv vrste/ staništa	Znanstveni naziv vrste/Šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
Prirodne eutrofne vode s vegetacijom <i>Hydrocharition</i> ili <i>Magnopotamion</i>	3150	Očuvano 94 ha postojeće površine stanišnog tipa.	Očuvati povoljne stanišne uvjete održavanjem prirodnih i umjetnih vodenih površina, stajaćica i sporih tekućica;	AA1, AA6, AC1, B1, B8
			Sprečavati prirodnu sukcesiju stajaćica povremenim uklanjanjem nakupljene organske tvari;	AA11, AC1, B1, B8
			Održavati mrtvice povezane s rijekom;	AA11, B1, B8
veliki tresetar	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Očuvano 54 ha pogodnih staništa za vrstu (stajaće vode - stari rukavci, ribnjaci, jezera i vrlo spore tekuće vode - riječni rukavci koji su obrasli vodenom i močvarnom vegetacijom).	Očuvati povoljne stanišne uvjete održavanjem kvalitete vode, povoljnog vodnog režima, strukture dna i obale te obalne vegetacije;	AA2, AA3, AA6, AC1, B1, B8, AA12
			Spriječiti unos invazivnih stranih vrsta riba i rakova u stanište te po potrebi provoditi kontrolu njihovih populacija;	AA4, AA5, AC1, B1, B8
Ostale aktivnosti koje doprinose ciljevima očuvanja				AA7, AA8, AA9, AA10, AC2, B2, B3, B4, B5, B7

5. LITERATURA

1. *Article 17 web tool* (2022): *Article 17 web tool, Habitat assessments at EU biogeographical level.* <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/habitat/summary/?period=5&group=Freshwater+habitats&subject=3150®ion=CON> (pristupljeno 09.02.2022.)
2. Basrek, L., Sučić, I., Šabarić, Ž. (2019): Invazivne biljne vrste i mogućnosti uklanjanja. Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode na području Zagrebačke županije „Zeleni prsten“, Zagreb.
3. Belančić, A., Bogdanović, T., Franković, M., Ljuština, M., Mihoković, N., Vitas, B. (2008): Crvena knjiga vretenaca Hrvatske. Ministarstvo kulture, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb.
4. DGU (2021): Topografska karta 1:25000 i Registar prostornih jedinica. Državna geodetska uprava, Zagreb.
5. DZS (2022): Prvi rezultati popisa 2021. god, Web portal Državnog zavoda za statistiku. <https://popis2021.hr/> (pristupljeno 21.01.2022.)
6. Franković, M., Bogdanović, T. (2009): Znanstvena analiza vrsta vretenaca (*Odonata*) s Dodatka II Direktive o zaštiti divlje flore i faune. DZZP, Zagreb.
7. Godišnjak zaštite prirode u Brodsko-posavskoj županiji (2010): „Zaštićena priroda brodsko-posavska – Godišnjak zaštite prirode u Brodsko-posavskoj županiji za 2010.“ Dostupno na https://www.natura-slavonica.hr/images/pdf_datoteke/bilten/bilten_100.pdf (pristupljeno 10.08.2022)
8. Hrvatske vode (2015): Plan upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021.
9. Karačić, D., Bašić, Ž., Andrić, A., Kralj, K. (2016): Rekonstrukcija lijevoobalnog savskog nasipa na dionici Davor – Pričac od km 6+250 do 15+550, Elaborat zaštite okoliša. Vodoprivredno-projektni biro d.d., Zagreb.
10. MINGOR (2022): Ekološka mreža Natura 2000 u Republici Hrvatskoj, Web portal Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja. Dostupno na mingor.gov.hr (Pristupljeno 22.09.2022.)
11. MINGOR (2020): Smjernice za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže. MINGOR, Zagreb.
12. MINGOR (2021/a): Interni podaci Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja.
13. MINGOR (2021/b): Pravilnik o ciljevima i mjerama očuvanja ciljnih stanišnih tipova i ciljnih vrsta u područjima ekološke mreže (prema zadnjem nacrtu ukoliko Pravilnik ne bude donesen prije usvajanja ovog Plana). https://www.dropbox.com/sh/3r4ozk30a21xzd/AADuvuru1itHSGC_msgFFMAMa?dl=0&preview=Ciljevi_ocuvanja_15022021.xlsx (pristupljeno 28.12.2022.)
14. Odluka o osnivanju Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode na području Brodsko-posavske županije (2004). Službeni vjesnik Brodsko-posavske županije" br. 15/13.
15. Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (2016): Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o strogo zaštićenim vrstama, NN 73/2016.
16. Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Javne ustanove za upravljane zaštićenim dijelovima prirode Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica (KLASA: 351-01/14-01/59, URBROJ:2178/01-27-01-14-3 od 11. srpnja 2014. godine).
17. Statut Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Brodsko-posavske županije – Natura Slavonica (KLASA: 023-01/14-01/246, URBROJ: 2178/1-11-01-14-1 od 11. srpnja 2014. godine).
18. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. Narodne novine 46/2020. Zagreb.
19. Strateški plan razvoja turizma Općine Bebrina (2017): Strateški plan razvoja turizma Općine Bebrina za razdoblje 2017. - 2022. god.
20. Strateška studija utjecaja nacrta prijedloga županijske razvojne strategije (2018): Strateška studija utjecaja nacrta prijedloga županijske razvojne strategije Brodsko-posavske županije do 2020. godine na okoliš.
21. Schwarz, U. (2016): Sava White Book. The River Sava: Threats and Restoration Potential. EuroNatur/Riverwatch, Radolfzell/Wien.
22. Šašić Kljajo, M., Mihoci, I. (2009): Znanstvena analiza vrsta noćnih i danjih leptira s Dodatka II Direktive o zaštiti prirodnih staništa i divlje faune i flore za potrebe izrade prijedloga potencijalnih NATURA 2000 područja. Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb, Pp.

23. Šašić Kljajo, M., Mihoci, I. (2014): Prijedlog monitoringa za vrstu kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*). Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb.
 24. Šašić, M., Mihoci, I., Kučinić, M. (2015): Crvena knjiga danjih leptira Hrvatske. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb.
 25. Šetina, M., Šetina, N. (2009): Bregunice (*Riparia riparia*) u Brodsko-Posavskoj županiji, Slavonski Brod.
 26. Šumskogospodarska osnova (2017): 13. Šumskogospodarska osnova 2016. – 2025. – uređajni zapisnik.
 27. Topić, J., Vukelić, J. (2009.): Priručnik za određivanje kopnenih staništa u Hrvatskoj prema direktivi o staništima EU. Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb.
 28. Uredba o ekološkoj mreži (2019): Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže. Vlada Republike Hrvatske, Narodne novine 80/2019.
 29. Velić, Vlahović (2009): Tumač geološke karte 1:300.000. Hrvatski geološki institut, Zagreb.
- ZZOP, MINGOR, web portal (2021): Web portal Informacijskog sustava zaštite prirode. <https://bioportal.hr> (pristupljeno 13.12.2021.)

6. PRILOZI

Prilog 1. Popis dionika koji su se do sada uključili u izradu Plana upravljanja PEM-a Vlakanc – Radinje, Pričac – Lužani te Davor – livade (PU 8021)

Razina	Institucija /organizacijska jedinica	Način uključivanja
Lokalna	Općina Oriovac, Općina Nova Kapela	Dionička radionica
	Hrvatske šume, Uprava šuma Nova Gradiška	
	Uprava šumarstva, lovstva i drvne industrije	
	LAG Posavina	
	Klasična gimnazija fra Marijana Lanosovića	
Regionalna	HEP, Elektra Slavonski Brod	
	Upravni odjel za gospodarstvo i poljoprivredu Brodsko-posavske županije	
	Uprava za stručnu podršku razvoju poljoprivrede	
	Policijska uprava brodsko-posavska	
	Centar za razvoj Brodsko-posavske županije	
	Upravni odjel za graditeljstvo, infrastrukturu i zaštitu okoliša	
	Zavod za prostorno uređenje Brodsko-posavske županije	
	Hrvatske vode, Vodnogospodarska ispostava za mali sliv Šumetlica – Crnac	
Nacionalna	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja - Zavod za zaštitu okoliša i prirode	
	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja - Uprava za zaštitu prirode	

**JU NATURA
SLAVONICA**

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo gospodarstva
i održivog razvoja

